

Nr 1 mars 2013

AmnestyPress

**Krigsvinter
i Aleppo, Syrien**

**Patti Smith:
Folket har makten**

**Islamisternas
nederlag i Mali**

Egypten:

Min dotter ska inte könsstympas

I korthet:

Samvetsfänge frikänd i Sudan

Den 20 januari frigavs den sudanesiska läraren och aktivisten Jalila Khamis Koko efter att en domstol frikänd henne på alla punkter utom en. Hon greps av den nationella säkerhetstjänsten i mars 2012 och anklagades för en rad brott och riskerade dödsstraff.

Jalila Khamis Koko tillhör Nubafolket och är medlem i det förbjudna oppositionspartiet Sudan People's Liberation Movement – North (SPLM-N). I södra Kordofan pågår en väpnad konflikt mellan regeringen i Khartoum och SPLM-N och säkerhetstjänsten använde en video från Youtube för att bevisa att hon var skyldig till "krig mot staten". Domstolen underkände dock säkerhetstjänstens bevisföring och det enda brott hon fälldes för var "spridande av falska nyheter". Amnesty har betraktat henne som samvetsfänge.

Inget åtal för apostasi

Raif Badawi, 25-årig grundare av en webbsida för politisk och social debatt, kallad "SaudiArabiska liberaler", anklagas inte längre för apostasi och hotas därmed inte längre av dödsstraff. Han greps förra året efter att ha utlyst 7 maj som en dag för saudiska liberaler. En lägre rättslig instans ansåg att han skulle åtalas som avfälling men den 22 januari underkändes detta i en högre instans. Raif Badawi är fortfarande fängslad och Amnesty betraktar honom som samvetsfänge. Hans fru, Ensaf Badawi, lever för närvarande i Libanon då familjen mottagit hot.

Guatemala: Rios Montt inför rätta

Den 28 januari gav en domare i Guatemala klartecken för att general Efraín Ríos Montt, som styrde Guatemala 1982-83, och den tidigare chefen för den militära underrättelsetjänsten, general José Mauricio Rodríguez Sánchez, kan ställas inför rätta för massakern på närmare 2 000 personer under inbördeskriget i Guatemala. Domaren beordrade att den 85-årige Efraín Ríos Montt ska hållas kvar i husarrest. Amnesty välkomnar att rättegången nu ska hållas men betonar att alla offer och deras anhöriga måste få upprättelse. Under det inbördeskrig som pågick 1960-1996 dödades eller försvann enligt en FN-stödd sanningskommission omkring 200 000 personer.

Hon har rätt att bära korset på jobbet

FOTO: VINCENT KESSLER/REUTERS/SCANPIX

Naida Eweida (till höger) tillsammans med den koptiske biskopen Athanasios Canepa på plats i Strasbourg.

Amnesty välkomnade den 15 januari att Europadomstolen för mänskliga rättigheter i Strasbourg slagit fast att British Airways gjorde fel när de förbjöd Naida Eweida att bära ett kors när hon arbetade vid incheckningsdisken i Storbritannien.

– Att få bära religiösa symboler är en viktig del av religionsfriheten och yttrandefriheten, sade Marco Perolini, Amnestys expert på diskriminering. Domen i Strasbourg kan förhoppningsvis bidra till att minska diskrimineringen på arbetsplatser mot troende av alla riktningar.

Naida Eweida, som tillhör den koptiska kyrkan, får nu närmare 20 000 kronor i skadestånd. I samma dom avvisades anmälningar från tre andra kristna personer som hänvisat till sin tro när de i sin yrkesutövning inte velat ta sig an samkönade par. ■

Makedonien döms betala skadestånd

Den 13 december beslöt Europadomstolen för mänskliga rättigheter i Strasbourg att den tyske medborgaren Khaled el-Masri ska få 60 000 euro, drygt en halv miljon kronor, i skadestånd från Makedonien. I ett uttalande från Amnesty International och Internationella juristkommissionen konstaterades att domen är historisk då det var första gången som en europeisk stat hålls ansvarig för sin inblandning i USA:s hemliga program med kidnappningar och olagliga fångslanden under kriget mot terrorismen. I domen slås också fast att Khaled el-Masri utsattes för tortyr i ett av USA:s hemliga fångelser i Afghanistan.

Khaled el-Masri greps vid gränsen mellan Serbien och Makedonien den 31 december 2003. Han kvarhölls av makedonska säkerhetstjänsten på ett hotellrum i Skopje innan han ett par veckor senare överlämnades till CIA. USA höll honom fängslad i Afghanistan.

När CIA upptäckte att Khaled el-Masri var fel person flögs han tillbaka till Europa och dumpades i maj 2004 på en skogsväg i Albanien. ■

FOTO: ARND WIEGMANN/REUTERS/SCANPIX

Khaled el-Masri.

Ales Bialiatski tackar för alla vykort

I december genomförde Amnesty den världsomfattande kampanjen "Skriv för frihet". Ett av fallen som lyftes fram var Ales Bialiatski, ledare för Vitrysslands ledande människorättsorganisation Vjasna, som avtjänar ett fängelsestraff på fyra och ett halvt år. De kort och brev som skickades till Ales Bialiatski i fängelset kom fram och vissa dagar fick han över 500 försändelser. Enbart från Sverige skickades 500 vykort. På Vjasnas hemsida (spring96.org) finns nu ett brev

FOTO: VLADIMIR GRIDIN/RADIO SVABODA/IAI

Ales Bialiatski grips i Minsk den 4 augusti 2011. Han dömdes till fyra och ett halvt års fängelse.

från Ales Bialiatski där han tackar för stödet:

– Runt nyår hade vi två dagars ledigt från vårt arbete i fängelset och under dessa dagar läste jag igenom de hundratals breven och vykortet. Jag kan ärligt säga att jag inte missat ett enda. Jag kände vågorna av stöd och delaktighet – flödet av spirituellt energi – med alla mina sinnen. Det var ett obeskrivligt nyår. Jag undrar nu hur jag egentligen ska kunna tacka de människor som stöttat mig så innerligt och varmt.

Även Rosa Franco, mamma till Maria Isabel som mördades i Guatemala år 2001, har fått stora mängder hälsningar från hela världen och uttrycker sin stora glädje och förvåning över det enorma stödet. Guatemalas vicepresident Roxana Baldetti har efter brevkampanjen i december uttalat att hon stödjer kravet på att mordet på Maria Isabel klaras upp. ■

Mord i lönndom

När Barack Obama tillträdde som president i januari 2009 var det många löften som skulle infrias. På människorättsområdet lovade han att stänga USA:s fångläger på Guantánamo och USA skulle inte längre använda tortyr mot misstänkta terrorister. Den norska nobelkommittén passade samma år på att tilldela Obama fredspriset, vilket väckte både förvåning och löje över hur kommittén tolkat Alfred Nobels testamente "och en del åt den som har verkat mest eller best för folkens förbrödande och afskaffande eller minskning af stående armeer samt bildande och spridande af fredskongresser".

Nu har Obama inlett nästa fyraårsperiod som USA:s president. På Guantánamo sitter fortfarande 166 fångar, en del av dem för länge sedan friskrivna från terroristmisstankar. Ingen har i USA ställts inför rätta för tortyr, kidnappningar och olagliga fängslanden och offren i CIA:s hemliga rendition-program för olagliga överlämnanden har effektivt förvägrats att driva sina fall i amerikansk domstol. Den 5 februari presenterade *Open Society Justice Initiative*, OSJI, i New York en omfattande kartläggning, "Globalising Torture", där 54 länder som på olika sätt samarbetat med CIA under kriget mot terrorismen nagelfars. Här finns Pakistan, Jordanien, Polen, Rumänien och Litauen som tillät hemliga fångelser och här finns också Syrien, Iran, Sverige, Kanada, Tyskland och Storbritannien. OSJI konstaterar att det i domstolar i andra länder än USA faktiskt pågår rättsliga processer mot dem som bistod CIA. I Milano dömdes den 12 februari Nicolò Pollari, tidigare chef för den militära underrättelsetjänsten SISMI, och Marco Mancini, vice chef inom SISMI, till tio respektive nio års fängelse för kidnappningen av Abu Omar på öppen gata i Milano i februari 2003. Han fördes av CIA till Egypten där han utsattes för tortyr. Tidigare har ett 20-tal amerikaner, däribland CIA:s chef i Italien, dömts i sin frånvaro. I början av februari krävde Europadomstolen i Strasbourg att Polen ska lämna över dokument kring misstänkt tortyr i CIA:s hemliga fängelse i Stare Kiejkuty.

Barack Obama har i växande omfattning använt sig av drönare, obeväpnade plan, i sitt krig mot terrorismen. Presidenten har haft rollen av åklagare, försvarsadvokat och domare när han beslutat om vem som ska mördas i lönndom. Sedan tre amerikanska medborgare, däribland Anwar al-Awlaki, dödade vid drönarattacker i Jemen hösten år 2011 kom hård kritik mot att presidenten kunde beordra att landets medborgare ska dödas utan rättslig process. Antalet civila dödsoffer rapporteras också ha varit högt, nästan 1 000 personer enbart i Pakistan. FN:s särskilde rapportör, den brittiske juristen Ben Emmerson, ska nu undersöka drönarattacker och har sagt att de i vissa fall kan utgöra en krigsförbrytelse. Amnesty krävde den 21 januari att USA offentliggör all relevant information kring drönarattacker och "riktade mord". I USA diskuteras nu att flytta besluten om vem som ska mördas från Vita huset till en hemlig drönardomstol, där kongressen ska få viss insyn. Det låter dock inte som något större steg framåt för rättssäkerheten.

Ulf B Andersson

4. Islamisternas styre är över i norra Mali

Efter att franska styrkor ingrep i Mali har islamisterna lämnat städerna i norra delen av landet. Fruktnan finns dock kvar och slaget om Mali är ännu inte över.

8. På kurs mot könsstympning

I Egypten är omskärelse av kvinnor förbjuden sedan år 2007. Sedvänjan lever dock vidare medan frivilligorganisationer arbetar med upplysning för att sätta stopp för stympning av flickors kön.

10. Åter på flykt i östra Kongo

När rebellgruppen M23 i november tågade in i miljonstaden Goma i östra Kongo blev krisen akut. Tiotusentals människor gav sig av från sina hem.

12. Våldet i södra Thailand

I de sydligaste provinserna i Thailand fortsätter upproret som inleddes år 2004. Bägge sidor beskylls för övergrepp och straffriheten är utbredd.

18. Aleppo i krigets våld

Frilansfotografen Lucas Pernin har besökt Aleppo i norra Syrien denna krigsvinter när det är brist på allt och träden i stadens parker blir till ved för att ge värme.

23. Är krisen i Amnesty över?

Ordförande Sofia Halth svarar på frågor inför Amnestys årsmöte som hålls i Sunne i maj.

26. »Folket har makten«

Patti Smith fortsätter att turnera runt världen. Möt henne i ett samtal om politik, religion, krig och yttrandefrihet.

Nyheter 16, Läst&Sett 30, Fatta Pennan 38

Amnesty Press utges av Amnesty International, svenska sektionen. Tidningen är ett självständigt forum för information och debatt kring Amnestys verksamhetsområde. Artiklar i Amnesty Press representerar inte nödvändigtvis Amnestys åsikter. Detta gäller även annonsmaterial, till exempel bilagor. Eftertryck endast efter överenskommelse. Utkommer med fem nummer 2013. Detta nummer trycks i 95 000 ex.

Redaktion:
Ulf B Andersson, redaktör, ansvarig utgivare
Malin Engman, form och redigering
Adress: Box 4719, 116 92 Stockholm.
Besöksadress: Alsnögatan 11
Telefon: 08-729 02 00, fax: 08-729 02 01
E-post: Amnesty Press: ap@amnesty.se
Hemsida: www.amnesty.se/ap
Prenumeration: 160 kr.

Svenska sektionen: postgiro 900072-0, bankgiro 900-0720
Tryckeri: V-TAB AB, Södertälje, 2013
Pressläggning: 17 februari 2013
Manusstopp Nr 2/2013: 29 april 2013
Hos läsarna: 31 maj 2013
ISSN: 0284-7108
Omslagsbild: Salma Mohammed Zaky, med sin dotter May i byn Dawadeyya i egyptiska staden Minya. Efter att ha gått kurs hos Better Life har Salma bestämt att dottern inte ska omskäras. Foto: Hanna Sistek.

Islamisterna ockuperade byn och trängde in i Belko Boukoms hem.

Slaget om Mali är långt ifrån över

Text och bild: Katarina Höije

”Först frågade han om hon tyckte om honom. Sedan om hon ville gifta sig med honom”, berättar Aissata Hourba där hon sitter i skuggan på bakgården till familjens hus i Gao, regionhuvudstad i det område, stort som Spanien, som fram till för bara några veckor sedan ockuperades av militanta islamister.

Mannen som följde henne hem var ingen mindre än Abdoulhakim, den lokala ledaren för Mujao, Rörelsen för enhet och jihad i västra Afrika, med rötter i Algeriet och Mauretanien, som tagit kontrollen över Gao bara någon månad efter att staden ockuperats av rebeller.

– Jag sade att jag tyckte om honom men att han var tvungen att fråga pappa, berättar Aissata Hourba.

Det är stekande hett. Den gulröda Sahelsanden ligger över allt. Bara några mil bort pågår fortfarande strider mellan franska och maliska soldater på ena sidan och islamisterna på andra sidan. Den franskeledda offensiven för att befria Mali från de våldsamma islamistiska extremister som ockuperat två tredjedelar av det västafrikanska landet har pressat tillbaka rebellerna till deras fästen i Ifoghasbergen på gränsen till Algeriet. Det är i alla fall vad fransmännen säger men Gaoborna vet att de turbanklädda krigarna är betydligt närmare än så, att de i själva verket gömmer sig mitt ibland dem, i de övergivna husen eller hos vänner och grannar.

– Efter nio månader med islamisterna har Gao lika många möjliga fiender som det finns invånare, säger läkaren Bou-bacar Cissé, som arbetar på stadens största sjukhus. ➤

➤ Själv såg han på nära håll hur islamisterna köpte sig allianser. Med fickorna fulla av dollar, pengar från en lukrativ vapen- och droghandel och lösensummor för kidnappade västerlänningar, hade de inga problem att muta sig fram.

– När de hade amputerat en hand eller fot, straffet för att stjäla enligt sharia, betalade Abdoulhakim, eller någon av de andra ledarna, alltid för vård och mediciner. När det inte fungerade gifte de in sig i lokala familjer, säger doktorn.

– Vi är alla muslimer och vi levde sida vid sida med dessa grupper långt innan de ockuperade Gao, fortsätter han. De höll sig på sin kant och vi på vår.

I början av april 2012 förändrades dock läget drastiskt. När en militär-

kupp i huvudstaden Bamako tvingade presidenten Amadou Toumani Touré att avgå såg en grupp separatistiska tuaregrebeller, känd under namnet Nationella rörelsen för ett fritt Azawad, MNLA, sin chans. I en hastig tredagarsoffensiv ockuperade de Gao, Kidal och Timbuktu, med hjälp av Aqim, al-Qaida i det islamska Maghreb, Mujao och Ansar Dine, en lokal islamistgrupp som vill ha sharia och muslimskt styre i Mali. Musik förbjöds, liksom cigaretter och alkohol. Kvinnor fick inte gå ut utan slöja och tjuvar straffades med en amputerad hand eller fot.

Fortfarande bär majoriteten av kvinnorna i Gao en hijab hårt knuten runt huvudet. Fast det är mer av gammal

Den franska insatsen hylas i de befriade städerna. "Fransmännen agerade i sista stund", säger Fanta Samake (till vänster). Till höger Aissata Dambele.

vana än av rädsla för islamisterna, förklarar Nana Touré.

– Länge var islamisternas strikta sharia det enda vi kände till. Vi var beroende av dem för trygghet, försörjning, mat, vatten och el. Långsamt vande vi oss vid deras regim, säger hon.

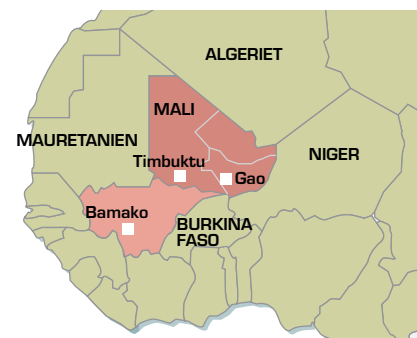
Ett och ett halvt år efter att al-Qaidas ökände ledare Usama bin Laden sköts ihjäl av amerikanska styrkor i Abbottabad i Pakistan finns al-Qaida, eller grupper med kopplingar till terrornätverket, plötsligt överallt i Afrika. I Nigeria där Boko Haram gjort sig kända för att spränga kyrkor. I Somalia där al-Shabab, som länge haft kontroll, nu tvingats tillbaka från huvudstaden Mogadishu. Och i Mali där islamisterna tvingat på befolkningen sina strikta sharialagar.

I ett enkelt gult hus omgivet av en mur i stadsdelen Chateau tillbringade Mokhtar Belmokhtar, den förre detta Aqim-ledaren och grundaren av Blods-

»De var våra gran- nar men det blir svårt att leva ihop nu.«

Maliska soldater och de sotiga resterna av islamisternas bilar.

KARTA: MALIN ENGMAN

bataljonen som tagit på sig ansvaret för gisslandramat i Algeriet där över 80 människor miste livet, och hans män de sista timmarna innan de hastigt lämnade Gao när Frankrike inledde sina bombningar i mitten av januari i år.

– Gao var länge islamisternas viktigaste bas, säger Shiraz Maher, forskare specialiserad på Aqmi vid King's College i London.

Att de valde just Mali tror han dock är en slump:

– Efter militärkuppen öppnades en möjlighet i Mali eftersom regeringen försvagats. De har bara väntat på den typen av chans.

Tio månader senare är islamisternas styre över, men rädslan för rebellerna dröjer sig kvar. I Gao blandas ärrer efter ockupationen med lättnad över att de beväpnade männen lämnat staden, i alla fall för stunden. Svarta och vita skyltar med islamisternas budskap står kvar vid vägkanten. En av dem alldeles vid infarten till staden välkomnar besökarna till "Den islamiska republiken".

I Gao syns få tuareger och ljushyade invånare på gatorna. Flera av de arabiska köpmännen som säljer juice, pasta och konserver importerade från Algeriet har bommat igen sina butiker, rädda att anklagas för att göra affärer med islamisterna.

Månader av ockupation har fördjupat splittringen mellan befolkningen i söder och rebelliska grupper i norr, framförallt tuareger som länge har kämpat för självständighet.

Medan armén rört sig norrut har maliska soldater inlett en hämndaktion mot tuareger och de som tros ha samarbetat med rebellerna. I garni-

sonsstaden Sevre (se Amnesty Press nummer 4/2012), som länge var den sista regeringskontrollerade staden på gränsen till de islamistockuperade områdena, hittades minst 13 döda kroppar i en brunn.

– De döda var i första hand peul, en nomadiserad folkgrupp, som enligt flera vittnen arresterats och avrättats av soldaterna och sedan dumpats i brunnen, säger Philippe Bolopion på Human Rights Watch.

Människorätsorganisationer varnar nu för mer etniskt våld när armén rör sig norrut.

– Människor är rädda, säger Gaos borgmästare, Sadou Diallo. Många är också emot en försoning med tuare-

Trots att de franska Mirageplanen bombade bara några meter från Toutou Traorés hus klarade hela familjen sig oskadda.

gera, en minoritet som utgör mindre än åtta procent av Malis 15 miljoner invånare. Det är en attityd som blir svår att ändra över en natt.

– Tuaregerna öppnade dörren för islamisterna. De var våra grannar men det blir svårt att leva ihop nu, säger Nana Touré.

Misstänksamheten mot allt som är främmande blandas med osäkerheten om landets svaga regering och dåligt tränade armé är redo att hålla islamisterna på avstånd när de franska styrkorna drar sig tillbaka.

– Den avslutande striden kommer att stå i öknen runt Kidal och i bergen på gränsen till Algeriet. Det blir de franska styrkornas viktigaste uppdrag innan vi lämnar över till västafrikanska trupper och malierna själva, säger general Barrera i Gao, den franska militärens viktigaste bas i norr.

Flera experter och diplomater i Bamako menar att Frankrike får svårt att lämna Mali före ett eventuellt val i juli, om ens då. De må ha drivit ut islamisterna ur Gao, men de beväpnade männen är aldrig långt borta konstaterar Aissata Hourba medan hon tålmodigt väntar på sin make på den stekheta bakgården.

– Fransmännen sade att Gao var befriat, att de drivit islamisterna norrut men vi vet att de inte är långt borta och att de kan komma tillbaka när som helst. ■

»Långsamt vande vi oss vid deras regim.«

Under islamisternas nio månader långa ockupation lämnade Maimoutou Maiga aldrig sin by.

Tre av Better Lifes volontärer i byn Dawadeyya: Salma Mohammed Zaky, Trazaa Abd El Noor och Warda Hasan.

På kurs mot könsstympning

En majoritet av Egyptens kvinnor är könsstympade. Trots att traditionen förbjöds 2007 har inte mycket ändrats och på våren 2012 började parlamentsledamöter diskutera en upprivning av lagen. I staden Minya är organisationen Better Life oroad.

Text och bild: Hanna Sistek

– Jag känner mig bruten och annorlunda än de andra flickorna som lyckades stå upp för sina rättigheter.

Det säger 14-åriga Mona Gamel Ateya, klädd i brun nunneliknande skoluniform komplett med muslimsk huvudduk. Både hon och hennes vänner Amira Mohammed Ateya och Sena Ahmad Ateya blev omskurna för fyra år sedan, trots att de försökte värja sig.

– Vi skrek och försökte gömma oss men det hjälpte inte, minns Mona och hennes blick är förkrossad.

De sitter på rad i byn Dawadeyya, öster om Nilen i staden Minya. Med

sin befolkning på 220 000 personer räknas Minya som en småstad jämfört med Kairo tre timmars resa norrut. Öster om floden reser sig vackra kalkstensberg och här bor även de fattigare invånarna som förutom att fiska och bruka jorden jobbar extra med den tunga gruvsdriften.

Före den där dagen när en "barnmorska" kom hem till flickorna med en annan kvinna i släptåg som höll fast dem medan de fick sina blygdläppar och klitoris bortskurna, innan den dagen hade de alla gått kurser om kvinnlig könsstympning som organisationen Better Life anordnat. Så de visste mycket väl att könsstympning eller Female Genital Mutilation, FGM, medför såväl

medicinska risker som livslånga men och saknar stöd i såväl Koranen som Bibeln.

Ändå lyckades de inte övertala sina föräldrar att avstå från att låta sina döttrar bli könsstympade.

Rania Mithat och Karstyn Asamy lyckades bättre. De är nästan 15 år och kristna. De drömmer om att bli läkare. De gick FGM-kursen när de var åtta år gamla, tillsammans med sina mammor som själva blivit omskurna. Det var 80 flickor på kursen, där både läkare och imamer föreläste och de flesta kristna deltagarna deklarerade efteråt att de tänkte sluta omskära sina döttrar.

– Vi lyckas förändra 95 procent av de kristnas syn på kvinnlig könsstympning men bara 30 procent av muslimernas, berättar en av Better Lifes volontärer, Salma Mohammed Zaki.

Anledningen till detta är att synen på könsstympning inte är solklar inom islam. Visserligen står det inget om bruket i Koranen, men däremot finns FGM omnämnt i ett par hadither, berättelser om profeten Muhammed, där

»Vi skrek och försökte gömma oss men det hjälpte inte.«

han bland annat ska ha pratat om att "bara skära lätt".

En som inte låtit sig övertygas om nackdelarna med FGM är Howayda Khedr Mohammed, en tvåbarnsmamma i brun fotlång kaftan och grön slöja. Hon uppskattar sin ålder till 30 och är allt jag inte förväntat mig av en könsstympande moder; intelligent, stark och med kontroll över sitt eget liv. Hennes två döttrar är åtta och elva år gamla – de flesta omskärelserna sker mellan åtta och 13 års ålder – så snart är det dags. Trots beslutet att könsstympa sina döttrar, uppskattade Howayda Better Life's kurs.

– Utbildningen har påverkat hur jag tänker om vad som är rätt och fel och hur jag uppfostrar mina barn, säger hon.

Men när det kom till FGM så tog det stopp.

– Jag vill omskära mina döttrar då jag är orolig att de annars faller offer för sin egen åtrå, förklarar hon.

Hennes väninna som är inte omskuren och gillar sex har blivit ett avskräckande exempel för Howayda Khedr Mohammed,:

– Mannen blev utsliten. Det gick så långt att han vände i dörren när han såg sin fru.

Själv säger sig Howaida ha ett utmärkt sexliv. Många andra könsstympade vittnar om motsatsen.

Allah u Akhbar! (Gud är större) I bakgrunden bryter muezzinen tystnaden med dagens lunchbön. En man kommer ridande på en åsna och en hund springer lös bland de enkla husen. Här ute i byarna är nio av tio flickor i 15-årsåldern gifta. Tre av fyra kvinnor upplever våld i hemmet. Två av tre är analfabeter och 72 procent tvingas till sex av sin äkta make, enligt en studie av Better Life.

Det var inte lätt att börja jobba mot FGM här. De första fem åren koncentrerade sig organisationen Better Life, som bland annat får pengar av svenska kyrkliga organisationen Diakonia, på att förbättra de allmänna livsvillkoren för invånarna genom att bygga bättre toaletter och infrastruktur.

– Det tog oss lång tid att etablera tillräckligt med tillit först, förklarar en av organisationens grundare, Magda Naguib, 42, klädd i jeans, solglasögon och svart topp.

Nu jobbar de med tolv byar och har hållit kurser för drygt 5 000 flickor. De använder bland annat konst och musik

Better Life har kurs där det diskuteras hur lokala resurser kan mobiliseras.

för att engagera barnen, som får göra teateruppsättningar med titlar som "Männens dom", dikta, skriva berättelser och hålla föredrag. Största succén hittills är en by som deklarerat att de ska sluta könsstympa sina döttrar.

Vill man ändra på djupet så gäller det att vända sig till hela samhället. Därför håller Better Life även kurser för bland andra lärare, rektorer och volontärer.

Amira Makram Eshae, 31, är omskuren vilket Shereen Nady, 20, inte är. Bägge är kristna.

Det är morgon i Minya och solen ligger redan på när 30-talet deltagare bänkar sig i byn El Shorafas träningscenter med tunga draperier och färgglada bilder på demonstrationer.

Idag ska de lära sig mer om mobilisering av lokala resurser av en konsult

från FN-organet Unicef, men de börjar med att tala om drömmar. Deltagarna; ledare från byarna, skollärare och styrelsemedlemmar i olika icke-statliga organisationer, drömmer om en förbättrad situation för kvinnor och att ge en bra uppväxt åt barnen. Efter en Powerpoint-presentation stiger temperaturen ett par grader när det är dags att dela in sig i grupper.

Amira Makram Eshae, 31, med lila nagellack, smink och hästsvans diskuterar livligt under arbetet med att rita resurs-kartor. Hon är omskuren och jobbar i en ungdomsorganisation för kvinnor.

– Jag fick mycket problem efteråt, särskilt i relationen med min man. Det gör ont när vi har sex, det känns som att bli omskuren igen, berättar hon.

Det var inte förrän hon som 23-åring gick Better Lifes kurs, som hon förstod att hennes besvär inte var normala. Och trots att hon arbetat frivilligt för organisationen sedan dess, så är det mot familjens vilja.

Ett av problemen som Better Life försöker ta upp är frågan om alternativ försörjning för de "barnmorskor" som utför ingreppen. De har upprättat en fond för kvinnorna, som får motsvarande 85 kronor per månad för att låta bli att omskära.

Ibland är det starkaste argumentet för att omskära religiöst och ibland handlar det om gruppträck, förklarar volontären Salma Mohammed Zaki. Hon går runt och knackar dörr några gånger i månaden för att prata om FGM i hemmen och använder även icke omskurna kvinnor som har hunnit gifta sig och få barn som förebilder under kurserna.

Better Life firade när lagen som förbjuder könsstympning stiftades 2007. Den ändrade förvisso inte mycket ute i Egyptens byar då uppföljningen lokalt har varit obefintlig men lagen sände ändå rätt signaler. Därför blev Better Life förfärad våren 2012 när två parlamentariker, Nasser al-Shaker, manlig ledamot från ortodoxa Salafist-partiet och Azza al-Garf, kvinnlig ledamot från Muslimska brödrskapet krävde att lagen skulle rivas upp.

För tillfället ligger dock den lagstiftande och exekutiva makten hos president Muhammad Mursi, som knappast väntas göra några drastiska lagändringar. Vad som händer efter nästa parlamentsval återstår att se. ■

Östra Kongo: Ständigt på flykt

I Norra Kivu i östra Kongo har rebellgruppen M23 lämnat miljonstaden Goma. I snart 20 år har befolkningen levt med ständigt uppblussande konflikter där de tvingas på flykt och får kämpa för att få mat och skydd.

Text och bild: Katarina Höije

När mörkret faller töms gatorna i stora delar av miljonstaden Goma på folk. Vatten saknas och elen kommer och går. Rebellerna har i början av december lämnat staden men de beväpnade männen är aldrig långt borta. När mörkret faller gör de råder in i Goma.

– De stjälar mat och boskap, slår och våldtar. Innan polisen eller FN-trupperna som ska skydda befolkningen hinna göra något är de borta, säger Essie Koumbo.

I maj 2012, när de första striderna mellan 23 mars-rörelsen, M23, och armén bröt ut, lämnade hon sin hemby. Tillsammans med tiotusentals andra flyktingar fick familjen plats i ett av flera permanenta tältläger strax utanför Goma. Här bodde de fram tills nyligen när de återigen hörde skottlossning. För andra gången i år fick Essie Koumbo ta de fyra barnen och familjens få ägodelar och flytta på sig.

– Rebellerna anfaller och befolkningen flyr. Så här är det hela tiden. Varje gång tvingas vi börja om från början, säger hon.

Striden om Goma var över på mindre än 24 timmar. Samtidigt som Essie Koumbo flydde tillsammans med armén längs Kivusjön mot byn Sake drygt två mil bort kunde 2 000 rebell-

Flyktingar på vägen mellan Mugunga och Goma.

»Än en gång lämnas befolkningen åt sitt öde.«

ler i gummistövlar den 20 november tåga in i Goma nästan oskadda. Den jublande folkmassan som samlats för att se på när överste Vianney Kazarama marscherade upp och ner längs den dåligt asfalterade huvudgatan verkade nästan lika förvånade som rebellerna själva över den snabba segern.

– Det är inte första gången Goma ockuperas, men ingen trodde att det skulle gå så snabbt, säger fembarnsmamman Safi Muwanalina.

I december trängs hon tillsammans med hundratals andra nyanlända flyktingar i en bastuvarm presenningshangar i flyktinglägret Mugunga där franska Läkare utan gränser, MSF, organiserar hjälpen.

Norr om Goma breder bananfältet ut sig i alla riktningar. Snart dyker de första grönklädda soldaterna upp längs vägen. Uniformerna är förvillande lika kläderna som soldaterna i landets egen armé bär men ungdomarna med Ka-

lasjnikovs och raketgevär i gräset vid sidan av vägen tillhör M23-generalen Sultani Makengas privata säkerhetsstyrka. Generalen själv har installerat sig i arméns övergivna kaserner två mil norr om Goma. De långa stenlängorna byggdes ursprungligen för Mobutus trupper och är landets tredje största militärförläggning. Nu vaktar unga rekryter, några inte äldre än 16–17 år, ingången.

– Befolkningen har tröttnat på korrupta regeringar och en president som inte ser till landets bästa. De vill ha bättre vägar, el och vatten, skolor och sjukvård och samma fri- och rättigheter som invånarna i grannländerna. Det är för deras skull vi slåss, säger Sultani Makenga.

Sultani Makenga var precis som många av M23:s medlemmar med i *Congrès national pour la défense du peuple*, CNDP, den nationella kongressen för folkets försvar, som leddes av den karismatiska Laurent Nkunda. CNDP kon-

Bakgrund: Konflikten i Norra Kivu

FN uppskattar att det nu finns omkring två miljoner internflyktingar i Kongo. Vid sidan av M23 finns en rad väpnade grupper i östra Kongo.

FN arbetar för att åtta länder i regionen ska skriva under ett avtal för att skapa stabilitet i området. Dessutom vill FN att de 19 000 soldaterna och poliserna i Monusco-styrkan ska kompletteras med en interventionsstyrka på 2 500 soldater vars syfte skulle vara att hindra rebeller från att erövra områden. FN:s säkerhetsråd har gett klartecken för att obebäpnade drönare, obemannade flygplan, ska användas för spaning över Kongo och landets gränser.

Sultani Makenga och hans män har installerat sig i arméns övergivna baracker.

Kvinnor lagar mat i ett flyktingläger i Goma.

trollerade stora delar av Kivuprovinserna mellan 2006 och 2008. Den 23 mars 2009 tecknades ett fredsavtal mellan CNDP och regeringen. De tidigare rebellerna integrerades i armén och flera av dem fick höga positioner. Bland dessa fanns Bosco Ntaganda som blev general i den kongolesiska armén trots att han är efterlyst av Internationella brottmålsdomstolen, ICC, i Haag. Laurent Nkundanda själv placerades i husarrest i Rwanda sedan Kongo och Rwanda 2009 ingått en allians. Missnöjda med hur regeringen tolkade fredsavtalet bröt sig snart flera av de tidigare CNDP-medlemmarna ut ur armén och våren 2012 inledde M23 sitt fälttåg.

I byarna norr om Goma, i Rutshuru-regionen, kontrollerar rebellerna befolkningen med hot och våld. De redan fattiga bönderna tvingas lämna ifrån sig grisar och höns. Har de inga pengar tar rebellerna ut skatt i ris och bönor. Den som vägrar betala misshandlas.

Ändå är det svårt att hitta en kongoles i norra Kivu som vill prata politik. Vinnaren idag kan vara morgondagens förlorare. Det är säkrast att bjuda regeringssoldaterna på cigaretter, rebellerna på öl. 63-åriga Simon Mukvatete är dock gammal nog att strunta i teatern.

– Rebellerna säger att de kämpar för befolkningens bästa men vi vill inte ha dem här, säger han och gestikulerar så vilt att han är nära att trilla av träbänken som han sitter på.

Sedan ger han uttryck för en åsikt som många i östra Kongo verkar dela:

– Allt är Rwanda-flyktingarnas fel. De måste ut härifrån, annars får vi aldrig fred.

Den som vill förstå konflikten i östra Kongo måste blicka österut över gröna fält och mjuka kullar, mot gränsen till Rwanda. Över den flydde många hutuer, ansvariga för folkmordet 1994, eftersom de fruktade att tutsierna skulle hämnas. I Kongo fick de mark och vapen av dåvarande presidenten

Mobutu och fortsatte att göra räder in i Rwanda. En FN-rapport i höstas visade att Rwanda och Uganda fortsätter att skaffa sig inflytande i regionen genom att stödja olika rebellgrupper. Samtidigt finns FDLR, med sina rötter i de hutu-extremister som genomförde folkmordet i Rwanda, kvar i östra Kongo.

– Rwanda och Uganda beväpnar de stridande grupperna, dels för att skapa en buffertzona till FDLR, dels för att kunna exploatera områdets naturtillgångar, säger statsvetaren Aloys Tegera på Pole-institutet i Goma.

– Trots att Kongo är ett av världens rikaste länder, sett till naturresurser, saknas det mesta. År av krig och vanstyre har krossat infrastrukturen. Det går inte ens att skicka ett brev. Flygplanen med mineraler går dock punktligt. Coltan, guld och tenn lämnar landet varje dag, fortsätter han.

Patience Mumbalana kom till Mugunga efter att ha tvingats fly från ett annat flyktingläger. "Rebellerna trängde sig in i tälten och stal flyktingarnas filter, mat och kläder", säger hon.

Grannarna Rwanda och Uganda ökar sin BNP, bruttonationalprodukt, genom framgångsrik mineralexport, även av sådana mineraler som saknas i de egna länderna. I svenska mobiltelefoner finns coltan bruten i gruvor som kontrolleras av olika milisgrupper i östra Kongo.

– Rebellgrupper kommer och går, regeringen inleder förhandlingar men går aldrig till botten med problemet. Inför förra valet lovade presidenten decentralisering och ökat regionalt ansvar men inget har genomförts, säger Aloys Tegera.

När M23 ockuperat Goma i över en vecka gick Kongos president Joseph Kabila med på att förhandla. Samtalen i Ugandas huvudstad Kampala har fortsatt medan striderna för tillfället har upphört.

– M23:s mål är att tillvarata de egna medlemmarnas ekonomiska intressen. Det finns ingen ideologi bakom. De är samma våldsamma opportunisterna som har plågat Kivuregionen de senaste 20 åren, säger Aloys Tegera.

Strax efter solnedgången ekar skotten återigen över Mugunga. Snabbt lindar Essie Koumbo in familjens få tillhörigheter i ett lakan som hon placerar på huvudet. När hon placerar yngsta dottern på höften och börjar gå i riktning mot Goma syns FN-styrkan Monusco inte till.

– Så här är det alltid, suckar hon. När soldaterna väl behövs är de upptagna på annat håll. Än en gång lämnas befolkningen åt sitt öde. ■

»År av krig och vanstyre har krossat infrastrukturen. Det går inte ens att skicka ett brev.«

Blodig vardag i södra

I sydligaste Thailand är våldet vardag. I den blodiga konflikten som pågått i snart tio år balanserar invånarna i tysthet mellan staten och rebeller. Den som väljer sida riskerar sitt liv.

Text: Charlotte Simonson

20-årige Muktar Maming tar av sig solglasögonen. Det ser ut som om han blundar. Ögonlocken sitter som fastklistrade men de är fastsydda. Sedan den dagen Muktar mötte en berusad soldat finns inga ögonglober kvar.

– Först förstod jag inte att jag inte kunde se längre. Det var bara så mörkt, säger han.

I Thailands tre sydligaste provinser har en utdragen och blodig konflikt mellan malajmuslimska upprorsmän och den thailändska staten pågått i årtal. Omkring 94 procent av befolkningen är muslimer.

Varje vecka rapporteras i thailändska medier om upprorsmakares illdåd. Människor som förknippas med staten – sophanterare, munkar, poliser och byledare – skjuts ner på öppen gata. Lärare tvingas ha militäreskort till jobbet. Poliser sprängs i luften.

Militärens övergrepp talas det mindre högt om men offren är många för statens desperata försök att med stöd av undantagslagar kväsa våldet militärt.

I april år 2007 leker ett tiotal barn kurragömma i staden Pattanis södra del. Få bilar vågar sig ut på vägarna nattetid och barnen leker i det höga gräset mellan två körfiler.

Så kör ett pansarfordon fram. Det är thailändska nyårshelgen Songkran och militären som siktar på Muktar Maming är berusad. Han skjuter bort en del av pannbenet på Muktar samt båda ögonen. Inom loppet av några minuter har två barn dödats och tre skadats, de andra flyr.

Muktar Maming förlorade synen.

Två år senare publicerar en malaysisk dagstidning bilder från händelsen: En död pojke i knät på sina kompisar, Muktar med ansiktet som en blodig trasa. Thailändska medier visar en annan bild: barnen som beväpnade upprorsmän.

I botten på konflikten ligger en djup kulturell klyfta. Sydligaste Thailand domineras av muslimska, etniska malajer, som i decennier känt sig politiskt negligerade och trakasserade av den buddhistiska thaistaten. De är thailändare men har en stark identitet i ett

annat språk, en annan religion och en annan historia, vilket utnyttjas i upprorsmännens propaganda.

Merparten av invånarna stödjer inte upprorsmännen, men händelser som den i Tak Bai, i provinsen Narathiwat i oktober år 2004, har ökat stödet. Då dog 84 malajmuslimska män i en militärattack. 78 av männen kvävdes till döds i transporten till häkte.

– Jag kan förstå upprorsmännen, säger Arida Samoh, 26 år.

Hon är Pattani och hängiven muslim, liten och tunn i guldbroderad

FOTO: CHARLOTTE SIMONSON

Skolbarn hjälper till vid uppröjningen av sin nedbrända skola i Pattani sedan en grupp män tänt eld på skolan den 3 december 2012. Över 300 skolor har stängts och över 150 skolanställda har mördats sedan år 2004.

Thailand

svart slöja och en stor trötthet i ögonen. I dag åker hon i en sliten Toyota med intryckt huv och väntar med ett leende medan militärer öppnar bakluckan vid varje vägkontroll. På vägen in till Pattani centrum är det fem stycken. I provinsen Pattani skjuts invånare ihjäl varje månad och flera bomber har genom åren sprängts i stadens affärshjärta.

På huvudgatan står polisen Sompoch Subpik, 28, med ärrat ansikte bakom solglasögonen, och håller vakt under ett parasoll. Han är en tydlig måltavla för prickskyttar på motorcykel, och han medger att han är rädd.

Det är inte Arida Samoh.

– Det är en hållning man måste ha. När man är rädd förmår man ingenting, säger hon.

Hon slutade vara rädd när hennes far, som var byledare, sköts ihjäl av förmodade upprorsmän.

– Jag är ledsen, men jag är inte arg på upprorsmännen. Vi är inte fria, säger hon.

Den djupa södern i Thailand är ett samhälle präglad av brott mot mänskliga rättigheter på båda sidor i konflikten. Män i byar som benämns som

FOTO: CHARLOTTE SIMONSON

Sureeman Sulong.

”röda zoner” har utsatts för godtyckliga gripanden, tortyr, försvinnanden och mord. Just nu sitter närmare 30 män från sydligaste Thailands i fängelset Bangkwang i Bangkok, dömda till döden för mord och terrorbrott.

Idag griper militären inte folk lika ofta som förr och rapporterna om tortyr är färre. För den Bangkokbaserade människorättsorganisationen *Cross Cultural Foundation*, CrCF, har dock arbetet med personer som suttit fängslade just nu högsta prioritet.

– Myndigheterna betraktar dem

fortfarande som upprorsmän. Deras rörelsefrihet är begränsad och de riskerar att när som helst tas in för förhör. Många är väldigt oroliga, säger Pornpen Khongkachonkiet, styrelsemedlem i Amnestys sektion i Thailand och medarbetare på CrCF.

Sureeman Sulong, 30 år, drar ur fickan fram ett gult litet pappershäfte i lösa delar, som han pusslar ihop på ett cafébord i Yala. Han skrattar åt att hans tillvaro hänger på ett sönderfallande papper.

Han var student och ungdomsledare när han greps för fem år sedan. Det hade sprängts bilbomber i hans by och två av hans vänner erkände under tortyr. Sureeman dömdes till tio års fängelse och satt av två år och ett halvt år, med sexkilos kedjor om fötterna. Han friades i andra instans men det vet inte polisen. Därför bär han alltid med sig det gula häftet med domarens signatur, som bevisar hans oskuld. Senast för ett par månader sedan förhöordes han i två timmar.

Thailand har börjat inse nödvändigheten av en politisk lösning på konflikten och talar om vikten av dialog och försoning. Regeringen har på senare år satsat på infrastrukturprojekt, hälsovård och tillgång till statliga jobb i de konflikttrubbade provinserna men våldsamheterna fortsätter.

Glappet är fortfarande stort mellan nya policydokument som utarbetas i Bangkoks politiska finrum och vad som sker i praktiken. Straffriheten är utbredd och undantagslagar finns kvar.

För barnen i Pattani, som lekte kurgömma den där kvällen i april, förändrades livet. De som överlevde har enligt byborna växt upp till drogmissbrukare. Utom Muktar Maming, vars familj nu är hans ögon.

Hans fall togs upp i militärdomstol och familjen var med i rättssalen. Vad utslaget blev har de dock inte fått veta. De har också förmåtts skriva på ett intyg att de inte kommer att driva processen vidare.

Fadern, 68-åriga Jaema Maming, hoppas få möjlighet att ge militären sin förlåtelse. Det är det enda han vill.

– Jag har bett dem komma hit, men de vill inte komma, säger han.

Han satt och drack te på ett lokalt ställe i byn när han fick nyheten om sin son. Åratal senare finns sorgen kvar hos Jaema Maming:

– Jag är ledsen, jag kan inte beskriva hur ledsen. Mina tårar är redan slut. Jag kan inte gråta mer. ■

Bakgrund /Konflikten i södra Thailand

I provinserna Pattani, Yala och Narathiwat i sydligaste Thailand pågår en sekellång konflikt.

De tre provinserna, som var en del av det islamiska kungadömet Pattani, blev en del av Siam (nuvarande Thailand) 1902 när britterna som styrde över Malackahalvön och Siam drog en ny gräns där de muslimska malajerna i de tre provinserna hamnade i Siam.

Flera olika upprorsgrupper har varit aktiva sedan 1947. År 2004 tog upproret fart igen och organiserade upprorsgrupper har utfört väl samordnade attacker mot civila och militära mål. Personer anställda av thailändska staten har varit en måltavla. Det beräknas att över 5 000 personer har dödats, varav 70 procent har varit civila. Omkring 9 000 personer har skadats.

Upprorsgrupperna, som tillsammans beräknas bestå av cirka 9 000 personer har utåt en diffus framtoning utan kända ledare. Den starkaste upprorsgruppen anses vara *Barisan*

Revolusi Nasional-Coordinate, BRN-C.

En del av mordet tros vara kriminella uppgörelser.

45 procent av den thailändska militärstyrkan är idag stationerad i sydligaste Thailand.

Amnesty har skarpt fördömt upprorsmännens mord på civila samtidigt som Amnesty har uppmanat den thailändska regeringen att stoppa straffriheten, att undersöka samtliga mord och att inte utdöma dödsdomar. Den 21 december 2012 protesterade Amnesty mot att den thailändska regeringen återigen förlängt undantagslagarna.

Konflikten har trappats upp under början av året. Den 13 februari genomförde drygt 50 upprorsmän ett anfall mot en marinkårsbas i provinsen Narathiwat. Anfallet slogs tillbaka och 16 av angriparna dödades enligt armén. Den 10 februari hade fem soldater dödats vid en bombattack i provinsen Yala.

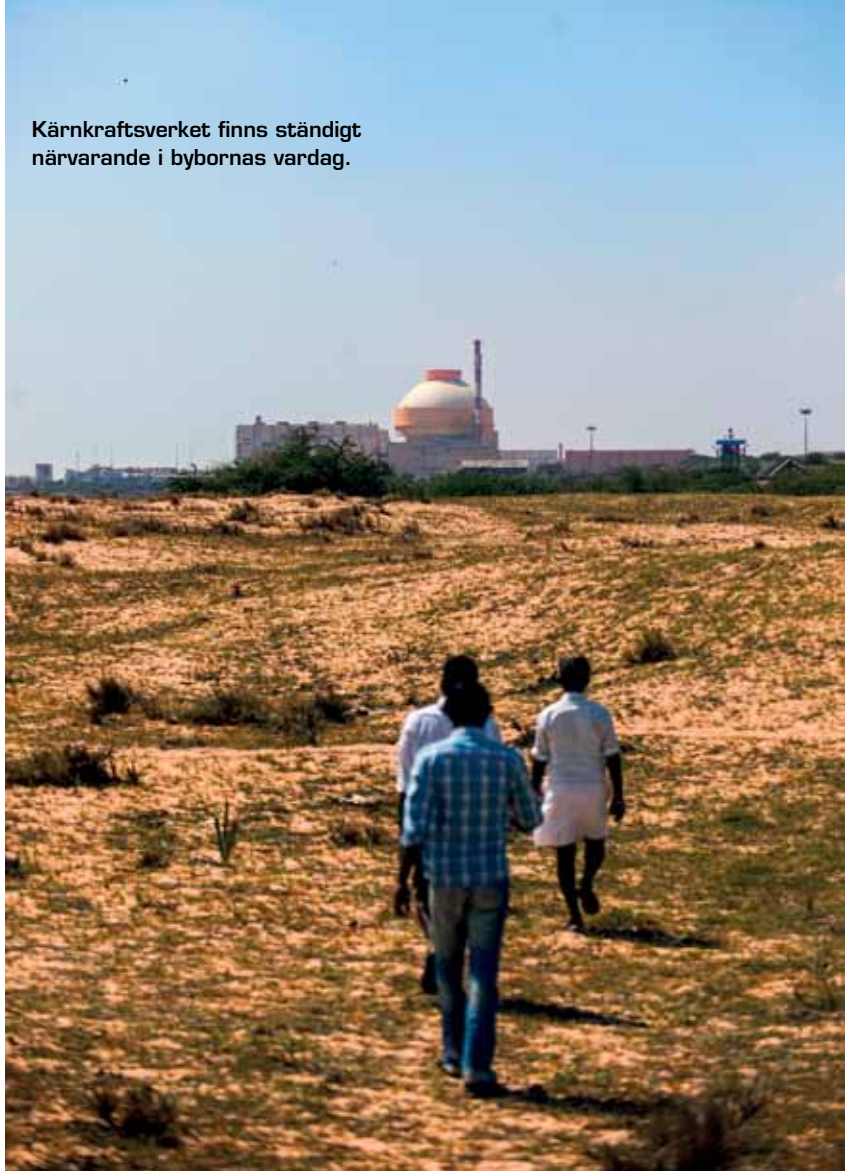
»Jag kan
förstå
upprors-
männen.«

Långa möten hålls för att diskutera framtida strategier mot kärnkraftsverket.

I byn Idinthakarai är invånarna oroliga för det kärnkraftsverk som ska tas i bruk i Kudankulam. Under protesterna har över 1 000 personer gripits och en del av dem hotas av åtal för "uppror". Amnesty Press har träffat protestledaren S.P. Udayakumar som inte kan lämna Idinthakarai.

Text och bild: André Larsson

Kärnkraftsverket finns ständigt närvarande i bybornas vardag.

»Ett fängelse utan väggar«

Lugnet har lagt sig över byn Idinthakarai dagen efter Pongal, den fyradagars skördefest som hålls i den indiska delstaten Tamil Nadu. Runt om i byn sitter eftersläntrande inresta gäster som väntar på att ta sig hem.

– Gårdagens fest var en av de största manifestationerna vi vågat ha sedan september förra året, förklarar S.P. Udayakumar, ledare för *People's Movement Against Nuclear Energy*, folkets rörelse mot kärnkraft.

Byn Idinthakarai i Indiens sydligaste delstat Tamil Nadu, har de senaste månaderna blivit navet i en protestvåg mot kärnkraftverket i grannbyn Kudankulam.

Som ett resultat av den tilltagande konflikten har staten upprättat en avskild zon som sträcker sig i en fem kilometers omkrets kring kärnkrafts-

anläggningen, inom vilken Idinthakarai ligger. I zonen gäller paragraf 144 i den indiska polislagen, en undantagslag gällande olaga sammankomster.

– Nu har vi ständigt problem med att polisen stoppar människor från att åka in i Idinthakarai samtidigt som vi själva inte kan åka ut, förklarar han.

People's Movement Against Nuclear Energy är en organisation som startades 2003 för att sätta ett samlingsnamn på bybornas kamp. Organisationen beskrivs också som den största anledningen till att kraftverket ännu inte producerar el enligt regeringens rapporter till departementet för atomenergi.

– Våra krav är inte politiska, allt vi önskar är att kunna fortsätta leva på den plats där vi är uppväxta och kunna fortsätta livnära oss på fisket på samma sätt som våra förfäder har gjort säger S.P. Udayakumar. Med de konsekvenser kärnkraftsverket kommer att ha på

vårt levebröd kommer vi inte att kunna stanna.

Byborna har gjort egna studier med hjälp av flera forskare för att ta fram bevis på hur olämplig Kudankulam är som plats för ett kärnkraftsverk. De har bland annat upptäckt att berggrundens densitet är ovanligt låg och att det finns stora ihåliga utrymmen under marken vilka kan rasa samman i händelse av en jordbävning.

– Efter att vi på TV såg vad som hände i Japan med Fukushima började vi förstå vilka risker det fanns med kärnkraft. Kunde inte amerikansk teknologi tillsammans med japansk drift förhindra Fukushima, då kommer rysk teknologi i indiska händer att bli en dödlig katastrof, varnar S.P. Udayakumar.

Trots alla protester och vetenskapliga bevis fortsätter staten hävda att kärnkraftsverket är hundra procent säkert.

»Vi tänker inte flytta på oss.«

Åtskilliga gånger har expertgrupper kallats till kraftverket för inspektioner, inte bara från indiska myndigheter men även från FN:s atomenergiorgan, IAEA.

– Problemet är att IAEA bara ser det de tillåts se för statens suveränitet väger tyngre än IAEA:s uppdrag, säger S.P. Udayakumar. Vi har även begärt att få ta del av rapporten om kraftverkets eventuella miljöpåverkan men har nekats varje gång. Först efter 23 år och en dom från Centrala informationskommittén till vår favör fick vi ta del av rapporten. Frågan är, vad är de så rädda för om allting nu är säkert?

Delstaten Tamil Nadu är även okänd för sina strömavbrott som kan vara upp till 16 timmar.

– Staten hävdar att elunderskott ligger bakom strömavbrotten men alla vet att det är repressalier för att vi inte ska motarbeta kärnkraftsexpansionen, hävdar han.

Strömavbrotten har lett till att flera stora industrier valt att lämna delstaten då de inte kan lita på elförsörjningen. Ett exempel på det är att nästan trettio procent av läderindustrin enligt tidningen Business Standard har lämnat delstaten.

Någon riktig debatt kring hur protesterna slås ner av polisen har ännu inte väckts. S.P. Udayakumar är en av de personer, som på grund av sin ledande ställning i protesterna, upplevt de värsta angreppen. Han är tillsammans med tusentals andra personer

Ungdomarna i Idinthakarai åker ofta ut till kraftverket för att ropa slagord mot vakterna.

sedan upptrappningen av protesterna efterlyst av polisen för att bland annat, enligt anklagelserna, ha förklarat krig mot staten, initierat olaga organisering mot staten, förräderi, uppror, olydnad samt våld mot polis och framförande av oanständig sång.

– Jag och min fru har upplevt alla typer av polistrakasserier. De har två gånger med hjälp av lokala huliganer vandaliserat skolan jag driver. De har gjort oanmälda husransakningar i mitt och mina vänners hem. De har frusit alla mina tillgångar, jag kan inte längre ta emot en check. De har dragit in mitt pass och framförallt anklagat mig för att bland annat ha förklarat krig mot staten. Jag har 19 allvarliga anklagelser mot mig, det räcker med en för att bli hängd säger S.P. Udayakumar med darrig röst.

De tre anklagelserna som i hans fall skulle kunna resultera i hängning enligt indisk lag är krigsförklaring mot staten, initiering av olaga organisering mot staten samt förräderi.

På grund av dessa beskyllningar kan S.P. Udayakumar inte lämna Idinthakarai, likt många andra boende runt omkring kärnkraftsverket då risken att bli gripen är för stor. Enligt honom har staten skickat 10 000 poliser för att säkerställa att inga oönskade personer tar sig in i området samt att de mest betydande människorna från byarna inte kan lämna området.

– Vi bor 12 000 personer i byarna här omkring, det är nästan en polis per invånare, konstaterar han.

Trots detta känner han sig relativt säker i byn. Han förklarar att Idinthakarai ligger geografiskt bra till då byn ligger ute på en udde, så om polisen intar byn vet de att byborna kan omringa dem och tvinga ut dem i havet, vilket händer under konfliktens höjdpunkt

Bakgrund/Kudankulam

1988 ingick Indien ett avtal med dåvarande Sovjetunionen beträffande byggnationen av två kärnkraftsreaktorer i byn Kudankulam i södra Indien.

Tjugofyra år senare har elproduktionen ännu inte kommit igång samtidigt som protesterna mot kraftverket tilltar. Trots upprepade misslyckanden att starta elproduktionen slöt Indien i december 2008 ännu ett avtal med Ryssland gällande byggnation av ytterligare två reaktorer i Kudankulam.

Sedan september 2012, då väldiga sammandrabbningar mellan bybor och polis förekom, lever nu byborna runtomkring Kudankulam i isolering tack vare den nyligen upprättade avskilda zonen. Under protesterna sköt polisen ihjäl en person i byn Manappad. Minst 60 demonstranter skadades och polisen plundrade egendom och brände upp fordon som tillhörde lokalbefolkningen.

Amnesty har kritiserat polisens metoder och att sex personer i People's Movement against Nuclear Energy sitter fängslade utan att ställas inför rätta. I samband med att Rysslands president Vladimir Putin den 24 december besökte Indien varnade Amnesty för att S.P. Udayakumar och andra ledande kärnkraftsmotståndare riskerade att gripas.

den 11 september 2012. Därför går inte polisen in i byn så länge de inte måste, menar han.

– Så just nu är vårt enda sätt att undvika en säker död att stanna här. Vi lever i ett fängelse utan väggar, säger han med en sorgsen blick.

Två personer kommer in och säger till S.P. Udayakumar att det är dags för honom att ta farväl av de sista gästerna. Han lunskar efter de två männen medan tonårspojken Anajan stannar kvar.

Vi strosar längs stranden med kärnkraftsverket i bakgrunden och Anajan berättar om sin uppväxt i byn och hur han har älskat att växa upp på en så vacker och fridfylld plats:

– Vi tänker inte flytta på oss, jag tänker leva mitt liv här precis som min far och alla generationer före honom har gjort. Det är min rätt att få njuta av denna vackra plats precis som mina föräldrar fått göra. ■

S.P. Udayakumar, filosofie doktor i samhällsvetenskap, och ledare för kärnkraftsmotståndarna.

»Vad är de så rädda för om allting nu är säkert?«

Skadestånd till Sami al-Saadi

År 2004 tvingades Sami al-Saadi tillsammans med sin fru och parets fyra barn ombord på ett plan i Hongkong och flögs till Libyen. Hela familjen sattes i fängelse vid ankomsten och Sami al-Saadi satt kvar i fängelse till 23 augusti 2011 då han befriades i slutet av inbördeskriget i Libyen. Han utsattes för tortyr.

Fallet Sami al-Saadi har väckt stor uppmärksamhet då denna så kallade rendition, olagligt överlämnande, var en gemensam operation av brittiska MI6, amerikanska CIA och Libyens tillsammans. År 2004 hade Storbritanniens premiärminister Tony Blair och Libyens ledare Moammar Khadafi nära kontakter.

Bevisen för operationen hittades av Human Rights Watch i september 2011 när den libyska säkerhetstjänstens kontor i huvudstaden Tripoli hade övergivits då rebellerna intog staden.

FOTO: MARCO LONGARI/AFP/SCNPIX

Sami al-Saadi med sin dotter Khadija.

I december meddelades att förlikning ingåtts och att den brittiska regeringen ger 2,2 miljoner pund, cirka 23 miljoner kronor, i skadestånd till Sami al-Saadi och dennes familj.

I ett annat uppmärksammat rendition-fall pågår en rättslig process i Storbritannien. Det gäller Abdel Hakim Belhaj som tillsammans med sin gravida fru år 2004 hade tänkt söka asyl i Storbritannien. Paret var på väg från Malaysia när de i Bangkok överlämnades till USA och sattes i hemligt CIA-fängelse.

Abdel Hakim Belhaj satt sedan i libyskt fängelse till år 2010 och förhördes av bland annat brittiska agenter. Han deltog sedan i upproret i Libyen och när rebellerna och Nato hade störtat Khadaffis regim blev han militärchef i Tripoli.

Ulf B Andersson

Nyheter

Avrättningarna fortsätter

Det har varit en dystert vinter när det gäller avrättningar. I **Irak** meddelade justitieministeriet kortfattat den 31 januari att 21 avrättningar hade verkställts tre dagar tidigare. De avrättade, däribland tre kvinnor, hade dömts för terroristrelaterade brott. Det innebär att 91 personer avrättades i Irak under januari. FN:s människorättskommissarie, Navi Pillay, uttryckte enligt nyhetsbyrån AFP att hon var chockad över antalet avrättningar i Irak och uppmanade till ett moratorium för avrättningar. Navi Pillay sade också att hon tvivlar på att de dödsdömda får korrekta rättegångar. I juni 2012 fördömde Amnesty det ökande antalet avrättningar som verkställs i Irak och uppmanade regeringen att omvandla dödsstraffet till fängelse för de hundratals personer som sitter i dödscell.

Även i **Iran** är antalet avrättningar stort. Människorättsaktivister upp gav den 1 februari att fem baluchiska fångar, som gripits för fem år sedan, hade avrättats i Kerman. Den 27 januari hängdes sex personer anklagade för narkotikabrott i Esfahan. Två av dem var kvinnor. Under perioden 21 december–20 januari hängdes 49

personer i Iran. Elva av avrättningarna var offentliga.

Under årets första månad halshöggs nio personer i **Saudiarabien**. Den 5 februari avrättades också Abdullah Fandi al-Shammari i staden Hail. Han hade då suttit i dödscell i över 20 år. Han dömdes 1988 för ett dråp som hade begåtts 1981 eller 1982 och beordrades att betala kompensation, diya, till offrets familj. Därefter frigavs han men greps igen 1990 och åtalades för samma brott men denna gång var brottsrubriceringen mord och han dömdes 1992 till döden.

En av de hängda i januari var Rizana Nafeek, hembiträde från Sri Lanka, som var 17 år när hon år 2005 påstods ha dödat en fyra månaders baby i den familj där hon arbetade. EU och FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon var bland dem som protesterade mot avrättningen. I Sri Lankas parlament hölls en tyst minut efter att Rizana Nafeek hade halshuggits.

Den 21 december riktade Amnesty hård kritik mot regeringen i **Taiwan** sedan sex personer hade avrättats utan att någon information i förväg lämnats till vare sig familjer eller advokater.

– Detta är kallblodigt mord av de

taiwanesiska myndigheterna. Hur kan regeringen med trovärdighet hävda att de vill avskaffa dödsstraffet när de gör detta, sade Roseann Rife, chef för Amnestys avdelning för Östasien.

Indien genomförde den 9 februari sin andra avrättning på tre månader efter ett uppehåll på åtta år. Mohammad Afzal Guru hängdes i New Delhi. Han var dömd för delaktighet i det väpnade anfallet mot det indiska parlamentet i december 2001. Amnesty befarar nu att fler avrättningar kommer att genomföras.

I **Zimbabwe** har inga avrättningar genomförts sedan år 2005 då den dåvarande bödeln gick i pension. Nu har dock en ny bödel blivit utsedd och Noel Kututwa, chef för Amnesty i södra Afrika, kallade det för "en makaber rekrytering" och varnade för att det kan innebära att avrättningar kommer att återupptas. För närvarande finns 76 personer i dödscell. Enligt ett förslag till ny författning som ska beslutas i en folkomröstning i vår ska kvinnor samt män under 21 år och över 70 år inte längre kunna avrättas.

Ulf B Andersson

Ryska aktivister i kyssprotest utanför duman i Moskva den 22 januari.

FOTO: ANDREI SMIRNOV/AFP/CANPIX

En kyss i protest

När duman, det ryska parlamentet, den 22 januari debatterade ett lagförslag om att förbjuda homosexuell propaganda i hela **Ryssland** blev det tumult utanför. Aktivister som kämpar för rättigheter för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter hade organiserat en kyssprotest och aktivister från ortodoxa kyrkan gick då till attack medan polisen passivt såg på. Ett 20-tal hbt-aktivister greps av polisen.

– Återigen riktade polisen sina åtgärder mot fel personer, sade David Diaz-Joex, biträdande chef för Amnestys avdelning för Europa och Centralasien. Hbt-aktivisterna utgjorde inget hot mot någon annan utan använde sin yttrandefrihet.

Enligt lagförslaget ska "främjande av homosexualitet bland minderåriga" kriminaliseras. 388 ledamöter i duman röstade för den nya lagen, medan en ledamot röstade mot och en annan avstod från att rösta.

1993 blev samkönat sex lagligt i Ryssland. Lagar mot homosexuell propaganda finns redan i flera ryska städer. Om det nu också blir en federal lag kommer maxstraffet bli 500 000 rubler (cirka 100 000 kronor) i böter för den som till minderåriga gör "propaganda för sodomi, lesbianism, bisexualitet eller transbeteende". Lagens motståndare befarar att den kommer att användas för att förbjuda alla former av Pridefirande, filmfestivaler, bokmässor och massmedial bevakning men också ren hälsoinformation som riktar sig till unga människor.

I **Kamerun** fastställde en appellations-

domstol den 17 december domen på tre års fängelse för Jean-Claude Roger Mbede (se Amnesty Press nummer 4/2012). Han dömdes för att ha skickat ett kärleksbrev till en man. I juli 2012 frigavs han villkorligt i avvaktan på beslutet i högre instans. Däremot frikändes Jonas Kimie och Franky Ndome den 8 januari efter att tillbringat ett år i fängelse. De greps utanför en nattklubb i huvudstaden Yaoundé då polisen ansåg att de såg ut som bögar då de var klädda i så kallade kvinnokläder. Amnesty välkomnade den friande domen.

I **Uganda** deporterades den brittiske teaterproducenten David Cecil den 12 februari. Han satt fängslad en kort tid efter att han hade satt upp en pjäs om homosexuella (se Amnesty Press nummer 5/2012) som stoppades av myndigheterna. David Cecil greps igen i februari och hann ringa sin kvinnliga partner, Florence Kebirungi, innan han sattes på ett flygplan till London.

Det lagförslag som ska skärpa lagarna mot homosexuella i Uganda hade den 17 februari ännu inte behandlats av parlamentet.

I **Trinidad och Tobago** har premiärminister Kamla Persad-Bissessar lovat att hon vill arbeta för "ett slut på all diskriminering grundad på kön eller sexuell läggning". Amnesty uttryckte en förhoppning om lagändring. Idag kan samkönat sex straffas med upp till 25 års fängelse och immigrationslagen förbjuder "homosexuella" att resa in i landet. Dessa lagar tillämpas dock inte i nuläget.

Ulf B Andersson

Nytt i korthet:

Lag om preventivmedel

Efter 14 års debatt skrev president Benigno Aquino den 29 december under en lag om gratis tillgång till preventivmedel och gratis råd om familjeplanering i Filippinerna. Katolska kyrkan har kämpat för att lagen inte ska införas och biskopar har hotat att gå till högsta domstolen för att stoppa lagen, rapporterar BBC. Filippinerna har höga födelsetal och mödradödligheten har ökat med 36 procent på fem år.

Ngudjolo söker asyl

Den 18 december frikändes milisledaren Mathieu Ngudjolo Chui av ICC, internationella brottmålsdomstolen, i Haag. Han ledde FNI, nationella integrationsfronten, i Ituriregionen i nordöstra delen av Demokratiska republiken Kongo och åtalades för krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten. Ngudjolo släpptes ur häktet i Haag där han suttit i tre år. Enligt nyhetsbyrån Hirondele har Ngudjolo sökt asyl i Nederländerna och sitter nu på ett förvar.

Nya dödssiffror i Libyen

Den 7 januari rapporterade Libya Herald att de officiella dödsstraffen under inbördeskriget 2011 har justerats nedåt. Miftah Duwadi, biträdande minister för martyrer och saknade personer, sade till tidningen att antalet revolutionärer som dödades var cirka 4 700 och att cirka 2 100 personer från bägge sidor saknas. Någon exakt siffra för döda på Khadaffisidan finns inte. Under krigets inledning hävdade rebellerna att 50 000 personer hade dödats, en siffra som efter Khadaffis fall reviderades till 25 000 döda och 4 000 saknade.

Den 7 februari krävde ICC, internationella brottmålsdomstolen, i Haag att Abdullah al-Senussi, spionchef under Khadaffis regim, omedelbart ska överlämnas till ICC. ICC fruktar att Senussi kommer att få en summarisk rättegång i Libyen innan han avrättas.

Attack mot Folkets Mujahedin

Den 9 februari utsattes Liberty-läget nära Iraks huvudstad Bagdad för raketanfall. I läget finns 3 000 personer från PMOI, Folkets mujahedin, en iransk väpnad grupp som samarbetade med Saddam Hussein. Enligt PMOI dödades sex personer och 50 skadades. Amnesty krävde en utredning av det "avskvärda brottet" från de irakiska myndigheterna.

Aktuella nyheter och reportage från Amnesty Press finns på www.amnesty.se/ap

»Jag ströp honom till döds av misstag«

Den 20 september 2000 skickade Amnesty ut en blyxtaktion sedan den ukrainske journalisten Georgij Gongadze hade försvunnit. Han hade startat hemsidan ukrainska Pravda där undersökande journalistik som avslöjade korruption i makteliten publicerades. Den 3 november 2000 hittades en kropp med avhugget huvud i ett skogsområde utanför Ukrainas huvudstad Kiev. Mordet på Georgij Gongadze väckte stor uppståndelse och vid demonstrationer i Ukraina anklagades landets dåvarande president Leonid Kutjma för att ligga bakom mordet.

Den 29 januari i år dömdes Aleksej Pukatj till livstids fängelse av en domstol i Ukrainas huvudstad Kiev. Aleksej Pukatj var tidigare chef för det ukrainska inrikesministeriets avdelning för övervakning och fälldes för att först med händerna och sedan med ett bälte ha strypt journalisten Georgij Gongadze till döds den 16 september 2000. Kroppen brändes upp men Aleksej Pukatj återvände senare till brottsplatsen för att hugga av huvudet på den mördade journalisten. Huvudet har aldrig återfunnits.

FOTO: PRESSEDNS BILD/SCANPIX

Myroslava och Georgij Gongadze tillsammans med sina barn Nona och Sofia. Sedan maken mördats har Myroslava och barnen fått asyl i USA.

Det var den 16 september 2000 som Gongadze klev in i en bil som han trodde var en taxi. I bilen fanns tre män och de körde iväg med honom till mordplatsen utanför Kiev. Där tvingades Gongadze ta av sig sin jacka och skor och bands till händer och fötter. Gongadze bad för sitt liv och enligt Aleksej Pukatj var det ett misstag att Gongadze dog då stryptagets avsikt var att få fram information.

Rättegången mot den tidigare polischefen hölls bakom lyckta dörrar och det var bara domslutet som gjordes offentligt, rapporterar nyhetsbyrån Associated Press.

– Jag har sagt allting under utredningen och rättegången så ni får fråga Lytvyn och Kutjma om deras motiv och avsikter, sade Aleksej Pukatj innan vakterna förde bort honom.

Volodymyr Lytvyn var stabschef för ex-president Leonid Kutjmas kansli vid tiden för mordet och är numera talman i det ukrainska parlamentet. Enligt domen ska Aleksej Pukatj ha utfört mordet på uppdrag av dåvarande inrikesministern Jurij Kravtjuk.

Jurij Kravtjuk rapporterades år 2005 ha begått självmord när en förundersökning skulle inledas kring hans roll i mordet. Nyhetsbyrån AFP konstaterar dock att fanns oklarheter då Kravtjuk hade två kulhål i huvudet, vilket anses vara ovanligt i samband med självmord.

År 2011 inleddes en förundersökning mot förre presidenten Leonid Kutjma men den lades ned.

Ulf B Andersson

Nyheter

Sanningen måste fram om Katyn

De ryska myndigheterna har en skyldighet att undersöka den krigsförbrytelse som begicks i Katyn 1940 och där ännu ingen har straffats. Det sade Amnesty den 18 januari i samband med att Europadomstolen för mänskliga rättigheter i Strasbourg behandlar det fall där anhöriga stämt Ryssland för massakern i Katyn 1940.

Amnesty anser att krigsförbry-

telser och andra brott enligt internationell rätt måste utredas av medlemsstaterna i Europarådet även om brotten begicks innan Europakonventionen undertecknades 1950.

– Först förnekade myndigheterna i nästan 50 år ansvaret för morderna på över 20 000 polska krigsfångar, sade Marek Marczynski, biträdande chef för Amnestys avdelning för Europa och Centralasien. Sedan lade man år

2004 ned sina undersökningar med hänvisning till nationell säkerhet.

15 anhöriga till mördade polska officerare vände sig till Europadomstolen år 2007 då de ansåg att de ryska myndigheterna inte på allvar hade gjort några undersökningar av massakern.

Omkring 22 000 polska officerare togs tillfånga när Sovjets armé den 17 september 1939 gick in i östra Polen enligt det hemliga avtal Nazityskland och Sovjet slöt 23 augusti 1939. I april 1940 inledde NKVD, den sovjetiska hemliga polisen, avrättningarna i Katyn-skogen.

Sovjets officiella förklaring till att de polska krigsfångarna saknades var att de mördats av Nazityskland efter 1941. Den linjen drev också Sovjet vid Nürnbergprocessen efter krigsslutet då segrarmakterna; USA, Frankrike, Storbritannien och Sovjet, ställde nazistiska ledare inför rätta.

Ulf B Andersson

FOTO: VASILY FEDOSEENKO/REUTERS/SCANPIX

En polsk kvinna knäböjer 10 april 2012 vid en minnesceremoni i Katyn där tusentals polska officerare mördades 1940.

Aleppo vintern 2013

Internflyktingarna är nu uppe i två miljoner. I området Benzeid har många ingestans att ta vägen. Efter ett ovanligt hårt artilleri- och granatbombardemang börjar vissa familjer ge sig av. Så mycket som möjligt ska med, till och med dörrarna packas ned.

I kvarter efter kvarter syns spåren av det urskillningslösa bombardemanget. Assadregimen har bombat skolor såväl som sjukhus och bagerier. I flera områden används inte längre ambulanser då de attackeras av stridsflyg.

"Detta är choklad och detta är mjöl" berättar pojken som sköter den lilla butiken. Väggarna till butiken är 20 cm höga och varorna gjorda av sand. Barnen i den övergivna fabriken tillhör de tusentals familjer som sökt skydd i Sheikh Najar. Industristaden är 20 000 hektar stor och dess fabriker och lagerlokaler är sedan länge övergivna av sina ägare och arbetare.

Konsekvenserna av krigets andra vinter blir uppenbar i de en gång trädfyllda parkerna. För att hålla kylan borta huggs träden ned, i de övergivna skolorna lämnas endast bänkarnas stålskelett och familjers möbler har blivit ved. "Det är en skam att säga ner dessa träd, vi måste tänka på miljön", säger Abu Walid och berättar att det är därför han bara tar buskarna.

Inbördeskriget i Syrien fortsätter och för civilbefolkningen i krigsdrabbade städer är situationen mycket svår. Bildjournalisten Lucas Pernin reste till Aleppo i norra Syrien och skildrar här en del av vardagen i staden krigsvintern 2013.

Text och bild: Lucas Pernin

Den korta tystnaden som följer bombnedslagen är öronbedövande. Det sägs att om du hört explosionen har du överlevt. För att lätta på stämningen börjar en ung man vid vägspärren sjunga. Gnuggande sina händer över elden sjunger han en sång, från upprorets början, mer än två vintrar sedan. Sången om frihet blandas med ljudet av den kraftiga eldstriden ett par kvarter bort. De varma kulorna landar på gatan.

Även om de civila uppmanas att hålla sig mot väggarna, fortsätter de över gatan som om ingenting har skett. Männen från den Fria Syriska Armén, FSA, skakar på huvudet. De civila rycker på axlarna, deras blickar berättar om den uppgivenhet som osäkerheten innebär. De verkar vilja säga: gör det någon skillnad var vi går eller står?

Det urskillningslösa bombardemanget gör att det inte finns några säkra platser i Aleppo. FSA och Bashar al-Assads styrkor strider kvarter för kvarter. Skynken och barrikader längst med gator ska skydda mot krypskyt-

tarna. Syriens andra stad är låst i ett urbant krigslandskap där byggnader och hopp sakta eroderas.

Den humanitära krisen i Aleppo förvärras dag för dag. Det finns inga internationella hjälporganisationer i staden och priserna ökar konstant. Få har råd att köpa de mest basala varorna. Bristen på el, gas och rent vatten gör att allt fler insjuknar i vinterns kyla. Längs med gatorna hopar sig avfallet där råttor och annan ohyra nu frodas. Vardagssysslor som att köpa mat på marknaden är förenat med livsfara.

Den tunga vinterdimman hänger över staden. Sången är en påminnelse om de första demonstrationerna, de som krävde att Bashar al-Assad och Ba'ath-partiet lämnar makten, som spred sig över hela Syrien våren 2011. Den första tiden av optimism och förundran känns långt borta. Tjugotre månader senare frågar sig många: "hur länge ska detta pågå?" Få trodde att det skulle ta så lång tid. Eller att priset skulle bli så högt. ➤

Mona berättar att hennes barn brukar springa och gömma sig när de hör explosionerna. De har oundvikligen tvingats bli militära experter och diskussioner följer kring bombernas nedslag; var det artilleri, granateld eller flygbombning?

Det finns ingen el i området Benizeid, vattnet kommer ungefär en gång per månad. Det finns inga jobb och pengarna de lyckats lägga undan går nu till att överleva. För att ta sig till den närmsta marknaden tvingas de ducka för krypskyttar och bombnedslagens ovisshet.

Det är lätt att hitta bagerierna. Det är en av de få gånger folk samlas på en och samma plats i Aleppo. Annars drar sig folk för att stå i stora grupper på grund av flygattackerna.

"Följ med in", säger Ahmed som tar mig till vardagsrummet. Han visar förvrängda bitar av svart metall och bombsplitter som han hittat i huset. Våningen ovanför hade träffats av en artillerigranat. "Som tur var sov vi därnere", säger han.

"Medan vi lagade mat såg vi att vägspärren attackerades av regimen. Vi lämnade huset men bombardemanget var så starkt att vi tappade fokus. Grannarna skrek att det fanns en krypskytt. Vi kastade ned oss på marken och hörde hur skotten träffade lyktstolpen bredvid. Min dotter skrek för sitt liv. Vi lyckades ta oss förbi ett hörn men krypskytten hade följt dem och försökte skjuta igen. Till slut fann vi säkerhet, men denna upplevelse har tagit halva vårt liv", berättar Sabah.

I hinken ligger klusterbomber.

Bakgrund/ Syrien

I mitten av mars är det två år sedan de första demonstrationerna mot Bashar al-Assads regim inleddes. Idag är Syrien inne i ett inbördeskrig där få ser något slut inom kort tid.

Efter påtryckningar från västländer och arabländer skapades i november vid ett möte i Qatar en syrisk oppositionsallians, "Syriska nationella koalitionen för revolutionära och oppositionella krafter" som genom politiska metoder och väpnad kamp vill störta Assads regim. Koalitionen har erkänts av ett stort antal länder men hittills är det bara Qatar som har lovat att Syriens ambassad ska överlämnas till oppositionen.

De väpnade rebellgrupperna i Syrien består dels av FSA, Fria syriska armén, en löslig allians av milisgrupper som uppstod när syriska regeringssoldater började desertera år 2011, dels av olika självständiga salafistgrupper bland sunnimuslimerna. De senaste månaderna har Jabhat al-Nusra blivit allt starkare vilket har skapat oro i USA som i december 2012 terroriststämplade gruppen och anklagade

den för att ha kontakter med al-Qaida i Irak. Medan USA:s utrikesminister Hillary Clinton och försvarsminister Leon E Panetta förespråkade beväpning av de syriska rebellerna har president Barack Obama hittills sagt nej.

I januari krävde 57 medlemsstater i FN, med Schweiz i spetsen, att säkerhetsrådet skulle hänskjuta situationen i Syrien till ICC, internationella brottmålsdomstolen, i Haag. Samtliga EU-medlemmar utom Sverige stod bakom kravet. Svenska Amnesty riktade i ett öppet brev till utrikesminister Carl Bildt skarp kritik mot Sveriges beslut.

Organisationer som Amnesty och Human Rights Watch har dokumenterat mängder av krigsförbrytelser under kriget i Syrien, främst från regimen men också från väpnade oppositionsgrupper. Ryssland och Kina har dock använt sin vetorätt i säkerhetsrådet för att stoppa resolutioner som utmanar Assad-regimen.

I en rapport den 20 december från FN:s oberoende undersökningskommission för

Syrien varnas för att konflikten nu fått tydliga sekteristiska drag. Enligt FN-rapporten har till exempel nästan alla kristna, cirka 80 000 personer, flytt från Homs och sökt sig till huvudstaden Damaskus eller Libanon. Amnesty krävde den 10 januari att skydd av minoriteter i Syrien måste få högsta prioritet den dag en övergångsregering kan bildas i landet. Amnesty varnade för att det sekteristiska våldet från rebellgrupper mot alawiter, druser, shiamuslimerna och kristna ökar.

Den 2 januari presenterade Navi Pillay, FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter, en sammanställning av rapporterade dödsoffer under konflikten i Syrien. Hon uppskattade då att 60 000 människor har dödats. Den 13 februari höjde hon siffran till 70 000 döda och krävde att säkerhetsrådet agerar. Enligt FN:s beräkning var 76 procent av de döda män och 7,5 procent kvinnor medan uppgift saknades för övriga.

Ulf B Andersson

Är krisen i Amnesty över?

Snart är det dags för årsmöte i svenska Amnesty. Här svarar Sofia Halth, ordförande, på frågor inför årsmötet och det internationella råds-mötet i Berlin i augusti.

Text: Ulf B Andersson

I maj har Amnesty årsmöte i värmändska Sunne. Amnesty fortsätter att öka medlemsantalet i Sverige och vid årsskiftet var det 95 842 medlemmar. Antalet deltagare vid årsmötena har dock inte ökat utan har snarast sjunkit. Vad kan göras för att få fler att komma till årsmöten?

– Dels handlar det om att göra tydligare hur medlemmarna kan vara med och bestämma i ett globalt Amnesty. Dels att årsmötet ska fungera som en kick när det gäller att påverka mänskliga rättigheter, att deltagarna ska känna sig sporrade i sitt arbete när de kommer hem. I år ska årsmötet arbeta i påverkanstorg. Vad hoppas du ska bli resultatet av det?

– Vi vill ha ett mer dynamiskt årsmöte där fler kan komma till tals och åsikter kan brytas på ett friare sätt än när man sitter i plenum med talarlista.

Styrelsen planerar att lägga fram ett förslag om begränsad mandattid för styrelseledamöter. Varför?

– Det är en principalsak om rotation men också en anpassning till det internationella beslut som är på gång om tidsbegränsade mandatperioder för förtroendevalda i hela rörelsen. År 2011 beslöt årsmötet att driva frågan om nej till pengar från offentliga medel till Amnesty. Ni förde frågan vidare till ICM, internationella råds-mötet och frågan skulle utredas. Hur har det gått?

– Det gjordes en utredning som fann att de flesta sektioner tycker det är få problem att ta emot statliga medel för utbildning. Eftersom det inte har varit problem hittills med oberoendet mot regeringar så bedömde utredning-

FOTO: AMNESTY

Ordförande Sofia Halth hoppas på fler medlemmar på årsmötet.

en att det inte fanns risker i framtiden heller.

– Jag är nog lite förvånad över att den svenska sektionen inte fått större gehör för ett nej till statliga pengar. Och det är ju inte helt lätt att kommunicera utåt att vi är oberoende av statliga medel även om vi kan ta emot det för utbildning. Samtidigt så får vi respektera demokratin i rörelsen så vi kommer inte gå vidare med frågan till ICM i sommar.

I abortfrågan fick ni på förra årsmötet klartecken att inte driva den i form av resolutioner till ICM samtidigt som svenska sektionen vill att Amnesty ska driva frågan om alla kvinnors rätt att göra abort. Hur går ni vidare med abortfrågan vid årets ICM?

– Vi har ännu inte bestämt taktiken för årets ICM. Det känns lite frustrerande att inse att det kommer att ta mycket lång tid att påverka hela rörelsen. Jag vill ändå hoppas att det ska gå att få fler sektioner att jobba med de frågor som ryms inom vårt nuvarande abortbeslut.

– Nu ville ju en hel del sektioner inte ens arbeta med Nicaragua där tonårsflickor tvingas föda även när de blivit gravida efter våldtäkt. Ni har lagt fram en resolution till ICM om kärnvärden, varför?

»Jag tror att det finns en vilja att lära av de misstag som har begåtts.«

– Resolutionen har fått stöd av Island, Frankrike och Österrike och vi hoppas att årsmötet ger oss klartecken att gå vidare med frågan. Det handlar om att ett växande och utvidgat Amnesty även fortsatt måste slå vakt om oberoende och opartiskhet.

Ska resolutionen ses som förebyggande eller en kritik av det som är nu?

– Den handlar om framtiden men kan säkert uppfattas som kritik i vissa läger.

Den 8–9 februari samlades ordförande och generalsekreterare i hela Amnesty till möte i Nederländerna för att diskutera den beslutade processen Amnesty nu är inne i där internationella sekretariatet, IS, ska utlokaliseras till ett antal "hubbar". Hur detta ska genomföras har fört in Amnesty i en slags kris. Facket Unite har genomfört strejker på IS och brittiska sekretariatet och krävt ledningens avgång både på IS och brittiska sektionen. Brittiska sektionen höll ett extra årsmöte med över 500 deltagare där hård kritik riktades mot ledningen. Ett antal chefer inom Amnesty har slutat och en referensgrupp har utrett olika skilje-frågor. Nu har facket godtagit ledningens bud om villkoren för uppsägningarna.

Är krisen över?

– Min känsla var att ledningen har lyssnat på kritiken och att de rekommendationer som en referensgrupp tagit fram tas på allvar. Det var en god och konstruktiv stämning på mötet. Det rådde enighet om att utlokaliseringen av IS ska genomföras. Jag tror att det finns en vilja att lära av de misstag som har begåtts. Det är inte så att alla är nöjda och glada men vi är på rätt väg. ■

Västpapas unga flyktingar väljer ny väg

I årtionden har den västpapuanska befrielsekampen förts från den djupa regnskogen längs gränsen mellan Indonesien och Papua Nya Guinea. Spjut och pilbågar har dock inte förmått skaka regionens stormakt och konflikten har förblivit en av världens mest bortglömda.

Text och bild: Ivar Andersen & Klas Lundström

Plötsligt reser sig byäldsten Francis Ferry och begär ordet med en dramatisk gest.

– Jag talar för rebellerna i OPM: År 2013 kommer vi att ta till vapen. Vi har redan varit här i 30 år. Vi är trötta på att vänta och vill tillbaka till vårt hemland igen.

Frustrationen är begriplig och västpapuanerna har all anledning att känna sig svikna av omvärlden. Samtidigt är det ingenting särskilt innovativt över brandtalet som levereras i Selamat Cor-

ner, ett flyktingläger i Kiunga, i västra Papua Nya Guinea. Väpnad gerillakamp är samma strategi som OPM – *Operasi Papua Merdeka* eller Rörelsen för ett fritt Västpapua – alltid förfäktat.

Sedan mitten av 1980-talet lever mellan 10 000 och 15 000 västpapuanska flyktingar – ingen vet riktigt det exakta antalet – i exil i eller omkring Kiunga, i flyktingläger eller bosättningar längs med gränsen. De har flytt det lågintensiva krig som pågått sedan Västpapua införlivades i Indonesien 1969, merparten efter ett misslyckat kuppförsök 1984.

Anna Yawa.

»Istället väljer vi att bo här och uppmanar den unga generationen att fortsätta kämpa.«

Efter att Nederländerna 1961 avträtt sin forna koloni undertecknades en FN-överenskommelse om att Västpapas invånare skulle få avgöra sin framtida status – integration eller självständighet – i en folkomröstning.

Indonesien ändrade dock på eget bevåg villkoren och utan nämnvärda protester från ett undfallande FN kom en halv miljon västpapuaners öde att avgöras 1969 av ett drygt tusental "representanter". Samtliga hade handplockats av regimen i Jakarta, samtliga röstade för indonesiskt styre.

Redan två år före det riggade valet hade Indonesien tecknat ett kontrakt som gav amerikanska gruvjätten Freeport rätt att under 30 år exploatera Västpapas orörda mineralresurser.

Genom avtalet försäkrade sig Suhartos militärdiktatur om USA:s långsiktiga stöd. Freeports gruva Grasberg är i dag världens mest inkomstbringande gruva och företaget alltjämt Indonesiens enskilt största skattebetalare. Efter 33 års diktatur avgick Suharto 1998 och Indonesien har demokratiserats. Konflikten i Västpapua förblir dock olöst.

I byn **Dome**, belägen 25 kilometer från den indonesiska gränsen och hem för 95 familjer, är vardagen full av umbäranden. Invånarna har förlorat sin huvudsakliga proteinkälla sedan den tunga föreningen som gruvföretaget Ok

Flyktingar i Dome.

Tedi dumpar i Flyfloden har gjort fisken olämplig att äta. Och till skillnad från papuanska medborgare är flyktingarna inte berättigade till ersättning för den ekologiska förödelse gruvan orsakar.

Den absoluta merparten av all mark i Papua Nya Guinea är privatägd, och de flyktingar som vägrar låta sig interneras i officiella läger har sällan något annat val än att ockupera. Situationen orsakar spänningar och lokala markägare uttrycker stundtals sitt missnöje genom våldshandlingar.

– Förra året brände de vår skola till marken, säger Johnny Mathias, 30-årig tvåbarnsfar från Dome. Vi kontaktade polisen, men de gör sällan någonting.

I viss utsträckning är Domes vedermödor självvalda. Flyktingarna här har valt att inte ansöka om uppehållstillstånd.

– Om vi gör det finns det en risk att vi kommer att glömma varför vi är här, för att kämpa för Västpapas frihet, säger byäldsten Panus Keileum. Om vi flyttar bort från gränsen kommer ingen att tala om vår sak och vi kommer att bli en del av Papua Nya Guinea. Istället väljer vi att bo här och uppmanar den unga generationen att fortsätta kämpa.

I ett stamsamhälle där ålder är lika med status förefaller det dock som om de unga – oväntat, men av goda skäl – valt att inte följa föräldragenerationens alla råd.

Årtionden av sammandrabbningar längs gränsen, där OPM:s medellösa rebeller genomfört fruktlösa försök att konfrontera den indonesiska militären med pilbågar och spjut, har inte flyttat fram de västpapuanska positionerna. Samtidigt har rörelsen hämmats av återkommande interna maktkamper.

– Ibland verkar det som vi utkämpar två strider, en för självständighet och en om ledarskapet. Vi, den unga generationen, vill ha kollektivitet och en förenande idé, säger Andreas Hanueby, 23-årig universitetsstudent i lingvistik och antropologi.

Liksom många jämnåriga från flyktinglägret Waterfront är han engagerad i frågan om självbestämmande, mer specifikt genom en studentorganisation som försöker sprida idén inom den akademiska världen.

– Många av mina medstudenter är framtidens papuanska beslutsfattare. Deras stöd kommer att bli värdefullt en dag, förklarar Andreas Hanueby.

Arbetet är ett exempel på en långsiktighet som tidigare saknats, liksom ett exempel på hur den unga generationen ratar gerillakriget till förmån för nätverkande och informationsinsatser.

– På 1960-talet och 1970-talet fördes motståndskampen i djungeln men ingen visste om det. Det är därför vi måste få internationell uppmärksamhet. Vårt mål är att få FN att debattera frågan, säger 29-årige Steven Dude som arbetar för den lokala katolska missionen.

21-åriga Anna Yawa förkroppsligar mycket av den yngre generationens syn på självständighetssträvandet. Dels är hon förtroendevald medlem i en nyligen grundad västpapuansk ungdomsorganisation, dels är hon ett exempel på hur unga kvinnor kräver att aktivt få ta del i den kamp som i flyktinglägren traditionellt varit en manlig angelägenhet.

– Vi är fem kvinnor och sju män i ledningen. Det är helt avgörande att kvinnor är delaktiga. Vi har internet nu och måste vara en del av den moderna världen för att nå ut, säger Anna Yawa.

Hon betonar dock att skiljelinjen mellan generationerna handlar om synen på strategi, inte om målsättningen.

– Jag tror att vi alla fick viljan att kämpa från våra föräldrar. Min generation är född och uppvuxen här men vi har det i blodet. Vi kom till detta land för att kämpa för frihet, säger Anna Yawa. ■

Bakgrund/Västpapua

Vid Indonesiens självständighet 1949 behöll Nederländerna kontrollen över Västra Nya Guinea. En lokal rådsförsamling, inrättad med stöd av den forna kolonialmakten, döpte om territoriet till Västpapua och utropade 1961 självständighet. Indonesien gjorde dock anspråk på territoriet och FN enades om att invånarna själva skulle få avgöra sin status i en folkomröstning.

1969 handplockade Indonesien ett drygt tusental västpapuanska representanter som samtliga röstade för anslutning till Indonesien. Valet föregicks av brutal repression mot självständighetsaktivister. FN godtog processen.

I Västpapua har självständighetsrörelsen OPM fortsatt att bedriva en väpnad kamp. Andra organisationer använder icke-våldsmetoder för att kräva självständighet. Indonesien har använt hårda metoder för att slå ner protester. Den som hissar Morning Star, Västpapas flagga från 1961, kan dömas till långa fängelsestraff.

Amnesty tar inte ställning till frågan om Västpapua eller andra områdens status i dagens Indonesien men kräver yttrandefrihet för alla, även de som förespråkar självständighet.

Mellan 10 000 och 15 000 västpapuaner uppehåller sig i dag i Papua Nya Guinea. Regeringen erkänner inte deras flyktingstatus och de som inte ansöker om uppehållstillstånd nekas fri rörlighet och tillgång till social service.

»Vårt mål är att få FN att debattera frågan.«

Byäldsten Francis Ferry håller brandtal om den väpnade kampen i flyktinglägret Selamat.

Patti Smith sjunger i Köpenhamn i höstas.

Folket har makten

Den amerikanska musikern och författaren Patti Smith ger här en av sina sällsynta intervjuer. Ole Hoff-Lund, redaktör för danska Amnestys tidning AMNESTY, träffade henne i Köpenhamn inför den sista konserten hon gav på sin tre månaders Europa-turné. Det blev ett samtal om politik, religion, krig, yttrandefrihet och den ryska punk-performancegruppen Pussy Riot.

Text: Ole Hoff-Lund

Patti Smith sträcker en knuten näve i luften och uppmanar publiken i musikhuset Vega i Köpenhamn att stödja kvinnorna i Pussy Riot, den ryska punk-performancegruppen, som har fängslats för att de framfört en sång, kritisk mot president Vladimir Putin, i en rysk-ortodox katedral i Moskva. Hela hallen sjuder av begeistring när den 65-åriga rocklegenden med sitt långa grånande hår framför sin signaturmelodi; *People Have The Power*. Det är typiskt för den karismatiska poeten och rockmusikern. Som få andra musiker kan hon leverera från kritik mot korrupta politiker och multinationella företag och folket älskar henne för hen-

nes kamp mot förtryck och orättvisor.

Tre dagar tidigare har Patti Smiths personliga assistent ringt för att berätta att Patti Smith var beredd att träffa AMNESTY, en av de få intervjuer hon gav under sin Europaturné. Mötet var en uppföljning av den kontakt jag hade med Patti Smith år 2008 när hon skänkte en serie signerade fotografier, teckningar och böcker. Hennes gåvor vanns av en lycklig dansk Amnesty-medlem när FN:s allmänna förklaring om mänskliga rättigheter fyllde 60 år 10 december 2008.

– Blev han glad över priset, undrar Patti Smith när vi sitter i ett rum ovanför konsertsalen.

Jag förklarar att "nöjd" knappast är en tillräcklig beskrivning. Vinnaren var nämligen ett begestrat Patti Smith-fan

så priset hamnade i rätta händer.

– Jag är glad att jag kunde ge ett ödmjukt bidrag till Amnestys fantastiska arbete, säger hon och ler innan hon sedan ursäktar sig med att hon är helt slut efter tre månader på vägarna med sitt band. Jag har tappat greppet om tiden. Jag behöver åka hem igen.

Avtalet om intervjun innebär att vi inte ska tala om musik, böcker eller konst utan om politik, religion, krig, yttrandefrihet, Pussy Riot – och folket.

Under din karriär så har du varit en stark röst för de svagaste med ditt mantra om att folket har makten. Varifrån kommer din energi och styrka?

– Jag ser det inte på det sättet, att jag skulle ha mer energi än andra människor. Vi har alla vår kallelse och vi har alla saker som vi känner att vi borde göra. Ta en person som Allen Ginsberg, (1926–1997, amerikansk författare och aktivist från beatnikgenerationen). Jag kommer inte i närheten av hans energinivå när det gäller att samla människor kring en sak och få människor att delta i demonstrationer. Han var fantastisk på att få människor att samlas. Jag gör vad jag kan som artist och konstnär men jag är ingen politiker. Jag är humanist. Min energi kommer från att vara mänskliga och mor och att vara bekymrad för mina barns framtid och alla andra barns framtid. Ikväll kommer jag på ett eller annat sätt att hitta den nödvändiga energin även om jag är trött före konserten. Resten kommer från publiken. De är så generösa med sin energi och de ger mig så mycket.

Är ditt mantra "Folket har makten" en reaktion på politisk korruption och maktmissbruk?

– Det är faktiskt min senaste mans uttryck. Vi har alla en kreativ energi som vi kan använda som vi vill. Vi har alla styrka att göra något oavsett om det är små saker. Om du inte kan hjälpa en befolkning i hungersnöd så kanske du åtminstone kan ge din granne soppa. Vi kan alla göra någonting. En del människor gör stora saker och en del människor gör små saker men de är alla nödvändiga. Det är ett mycket enkelt koncept. Vi har alla en inre styrka och om vi kan förena den energin så multipliceras den till något stort. Om vi är missnöjda med presidenten kan vi gå samman och rösta bort honom. Vi kan ändra utvecklingen. Vi kan strejka och stänga ner en fabrik. Vi kan rena

en smutsig flod. Om vi förenas kan vi nå stora resultat.

I sin självbiografi *Just Kids* (som gavs ut på svenska av Brombergs år 2010) skriver Patti Smith om den vrede och sorg som drabbade henne när den amerikanske baptistpastorn och medborgarrättsaktivisten Martin Luther King mördades den 4 april 1968. Hon försökte den gången att sätta ord på vanmakten som mordet framkallade hos henne. "Men det var som att varje gång jag försökte uttrycka mig om orättvisor så saknade jag de rätta orden", skriver hon i självbiografien.

Känner du någonsin maktlöshet i politiska sammanhang?

– Jag känner mig aldrig maktlös som person men jag är medveten om att det behövs mer än en person eller en handfull personer för att åstadkomma förändring. Ibland räcker inte ens tusentals personer. När vi vände oss mot Bush när han var på väg (2003) att gå ut i krig i Irak så var det svårt att samla människor då vi var fyllda av så mycket rädsla efter terrorangreppet 11 september (2001). Jag kände mig inte maktlös men vi hade befolkningen bakom oss. Det är samma sak med stora företag. De är så stora och så korrupta och så aggressiva att de får oss att känna hur små vi är. Det är som om vi inte kan göra något. På ett sätt stämmer det om vi inte går samman.

Det var Gandhis lära. Han stod upp mot det brittiska imperiet med ödmjuka medel, som att tillverka sitt eget salt och väva sina egna kläder. Gandhi hade mil-

»Jag gör vad jag kan som artist och konstnär men jag är ingen politiker. Jag är humanist.«

Central Park i New York 1975: Patti Smith sjunger på "War is Over" för att fira att Vietnamkriget var över.

joner människor bakom sig och fick imperiet på knä (Indien fick 1947 sin självständighet). Det går dock inte att uppnå förändring med halvhjärtade insatser. En konstnär eller poet eller musiker kan inspirera och leda folket men till sist är det människor i stort antal som förändrar världen.

De senaste två åren har det arabiska upproret spritt sig över Mellanöstern och Nordafrika där människor har krävt demokrati och yttrandefrihet. Vad är ditt budskap till diktatorer som förtrycker sin befolkning?

– Jag skulle aldrig kunna tänka mig att tala med dem. Jag vill tala med folket. Vad de gör genom att riskera sina liv är skrämmande, men återigen – det är de stora mängderna människor som får diktatorer på fall. Det är samma sak i Ryssland där president Putin och kyrkan ser till att tre kvinnor från Pussy Riot skickas i fängelse för att de uppfunnit en ny form av bön. Mitt budskap riktar sig inte till Putin eller kyrkan utan till folket om att de inte ska finna sig i detta. Det borde absolut vara acceptabelt för en ny generation att hitta nya former av böner. Jesus korsfästes för att han introducerade en ny form av bön. Kom ihåg att kyrkan inte är vår kanal till Gud. Putin är inte vår kanal till Gud. Dessa människor, kyrkoledarna, är ingenting. Ingen president, ingen präst, ingen företagsledare är någonting utan sin befolkning. Utan dem är man som en kung av ingenting. Folket måste förstå hur nödvändiga de är. Även Gud behöver folket då det är vår kärlek och och tro som förstärker konceptet kring Gud. Folket är viktigt.

Kan du förstå att en del människor blev kränkta av att Pussy Riot framförde sin protest i en kyrka?

– Vad är en kyrka? Det är en byggnad uppförd av människan som ska föreställa en plats där herden och fåren kan söka skydd. Varken prästen eller presidenten är kyrkans herre, det är Kristus. Skulle Kristus fängsla tre kvinnor som framför en bön, som är nyskapande, stötande och till och med revolutionär? Vem kan bättre än Jesus förstå en revolutionär bön? Vem är den ultimata revolutionären? Punkt! Så jag känner att både prästen och Putin är karikatyrer. Jag känner mig ännu mer arg och besviken över prästen som tillåter att dessa kvinnor sätts i fängelse. Det som gör mig mest upprörd är den själv tillräcklighet som prästen uppvisar när han säger att det är hans heliga byggnad och att det inte finns plats för andra uttrycksformer än kyrkans egna ritualer för att visa sina bekymmer. Det är inte vad Jesus skulle ha velat. Folk svälter och lider i hela världen och om Jesus kom tillbaka till jorden så skulle han bry sig om dem istället för att besöka dessa stora byggnadsverk och katedraler. Han skulle vara likgiltig för kyrkan och prästerna. Han är mannen som kastade ut månglarna från templet och slängde silvermynten på gatan.

I många av världens länder förekommer icke korrekta rättsprocesser där människor straffas på grund av uppförstora anklagelser. Hur ska vi någonsin komma till rätta med detta?

– Det är ju inte bara Pussy Riot. Vi ser det också i USA där flera hundra människor fortfarande är internerade på Guantánamo utan åtal ännu efter tio år med övergrepp och grova brott mot deras rättigheter. Och så har vi John Walker Lindh (amerikansk medborgare som tillfångatogs som fiendesoldat i Afghanistan i november 2001). Han fick 20 års fängelse och blev det svarta fåret efter 11 september även om han inte skjutit eller dödat någon amerikan. Han fängslades när han var 20 år. Nu är han 30 år och som kronan på verket har han blivit fråntagen rätten att be tillsammans med sina muslimska bröder. Han har straffats bortom allt förnuft och han vädjar nu till staten om att få delta i bönen i fängelset. Varför straffar vi människor på detta sätt?

Det finns också fallet med Rachel Corrie, fredsaktivist från USA som dödades av en israelisk bulldozer under en militär aktion mot palestinska bostäder (i Gaza år 2003). Jag ser på dessa händelser tillsammans även om det inte handlar om någon konspiration. Israel har nyligen frikänt armén från

mordet på Rachel Corrie. Min regering vill inte låta John Walker Lindh be tillsammans med sina muslimska bröder. Och den ryska regeringen fängslar tre unga kvinnor för att de utför en revolutionär bön i en kyrka.

De representerar tre exempel på hur den unga generationen försöker protestera och få uppmärksamhet på saker de anser är fel. Det handlar om unga människor som ställs inför rätta av tre stormakter i världen; Ryssland, USA och Israel. Folk undrar ibland varför den unga generationen känner sig maktlös och förtappad. Min ilska handlar inte bara om Pussy Riot utan om alla dessa tre fall och andra fall jag inte känner till. Jag oroas över att den unga generationen känner sig maktlös och föds in i en värld som är så korrumpad och maktfullkomlig att det inte finns någonstans att ta vägen. Mitt budskap är att de ska söka sig till varandra. De kan samlas också genom den moderna teknologin som gör det möjligt att mötas online. Med ett enkelt klick kan den nya generationen samlas globalt i miljoner kring en sak eller ett mål. De har mycket mera makt än de inser.

»Ingen president, ingen präst, ingen förtagsledare är någonting utan sin befolkning.«

Om du ser tillbaka på din karriär, skulle du kunnat vara en av tre kvinnorna i Pussy Riot?

– Absolut. Då mitt första album *Horses* kom ut med sången *Gloria* och texten "Jesus died for somebodys sins but not mine" (Jesus dog för någons synder men inte för mina) fick jag hatbrev och hot från människor som hävdade att jag skulle drabbas av Guds straff. Om jag hade levt i ett strängare samhälle hade det säkert fått ännu allvarigare konsekvenser för mig. Trots alla sina svagheter har ändå det amerikanska samhället fortfarande ett verkligt starkt fönster för yttrandefrihet. Jag har straffats på olika sätt, till exempel genom att nekas speltid i radio eller att mina skivor inte har fått säljas i vissa delstater i USA. Fast det är

Bakgrund/Patti Smith

Hon föddes 30 december 1946 i Chicago. Modern tillhörde Jehovas vittnen och Patti Smith fick en strikt religiös uppfostran. Som tonåring lämnade hon religionen och flydde till New York. Hon ficsk arbete i en bokhandel på Manhattan och träffade fotografen Robert Mapplethorpe som blev hennes livs kärlek innan han dog i aids 1989. Paret blev en del av New Yorks hippiekonstnärsscenen och bodde till och från på det berömda Chelsea Hotel där också personer som Bob Dylan, Lou Reed, Janis Joplin och William S Burroughs tillhörde gästerna. Patti Smith har beskrivit den franske poeten Arthur Rimbaud (1854–1891) som sin älskare. Musikkritiker har i gengäld beskrivit Patti Smith som "Rimbaud med Marshall-förstärkare" på grund av hennes poetiska texter. Hon hade sin första offentliga poesiuppläsning 1971 och året efter utkom hennes första diktsamling, *Seventh Heaven*. 1975 kom Patti Smiths musikaliska

genombrott med albumet *Horses* som följdes av *Radio Ethiopia*. Totalt har hon gett ut elva album, senast *Banga* (2012) och har skrivit 15 böcker och diktsamlingar. Hennes senaste bok *Just Kids* (2010) tilldelades priset National Book Award i USA. Patti Smith har varit en skarp kritiker av USA:s krig mot terrorism och Israels olagliga bosättningar på ockuperade områden. Hon gick år 2002 i spetsen för den första stora demonstrationen i USA mot George W Bushs planer på att anfälla Irak och hon krävde att han skulle ställas inför riksrett. Flera av hennes sånger är uttalat politiska. 1997 skrev hon sången 1959, som handlar om hur Kina slog ned upproret i Tibet. År 2006 skrev hon sången *Qana*, om hur Israel mördade civila i den libanesiska byn Qana i Libanon och *Without Chains* som berättar om Murat Kurnaz, en turkisk medborgare bosatt i Tyskland som tillbringade fem år i USA:s fångläger på Guantánamo.

Patti Smith på scenen i Carnegie Hall i New York vid en välgörenhetskonsert för Tibet år 2011.

FOTO: LYNN GOLDSMITH/CORBIS/SCANPIX

saker jag kan leva med då jag ändå har rätten att säga och sjunga dessa saker.

När jag gjorde albumet *Easter* med sången *Rock'n'roll Nigger* förbjöds skivan i stora delar av sydstaterna. De förstod inte mina texter. De sade till mig att jag inte tror på Jesus Kristus. Jag svarade att jag tror så mycket på Jesus att han är det allra första ordet på min första skiva. Sången var en reaktion mot organiserad religion. Senare har jag kommit fram till att uppfattningen att Jesus inte är en del av den organiserade religionen. Hans lära ligger långt från organiserad religion. Jesus säger att vi ska älska varandra och behandla andra som vi själva vill bli behandlade. Det är ett mycket enkelt koncept. Vi har inget behov av tempel och palats och en hierarki av präster som ska berätta för oss. Om prästerna själva följde Jesus lärar skulle de omfamna Pussy Riot och försöka förstå dem. Jag säger inte att prästerna nödvändigtvis måste gilla deras musik men de borde vara glada över att Pussy Riot kommer till kyrkan för att söka frälsning. Det är Jesus hus, inte prästernas. Jag önskar att jag kunde fråga dessa präster om de tror att Jesus hade kastat ut dessa tre kvinnor ur kyrkan och gett dem två år i fängelse. Vad skulle Jesus ha gjort? ■

Översättning: Ulf B Andersson

Fotnot: Patti Smith besöker Sverige 11–13 juli för konserter i Rättvik, Uppsala och Göteborg. År 2011 fick hon Polar Music Prize.

»Vad skulle Jesus ha gjort?«

Patti Smith på Roskildefestivalen år 2010.

FOTO: RUNE HELLESTAD/CORBIS/SCANPIX

Tre fall för Patti Smith

Rachel Corrie

Den 16 mars 2003 dödade en israelisk militär bulldozer Rachel Corrie, 23-årig fredsaktivist från USA, i Rafah i södra Gaza. Tillsammans med en grupp andra aktivister från ISM, International Solidarity Movement, försökte hon hindra armén att förstöra palestinska bostadshus. Rachel Corrie var iförd en orange overalljacka och bar en megafon när hon två gånger kördes över av bulldozern. Hon fördes till sjukhus men avled av sina skador. Rachel Corries familj har stämt Israel men i augusti 2012 fastställde en israelisk domstol att armén inte var ansvarig för hennes död. Amnesty fördömde domen och kräver att en oberoende undersökning görs.

Pussy Riot

I februari 2012 framförde en grupp maskerade kvinnor en sång i Frälsarkatedralen i Moskva. Sången lades ut på Youtube som

”Punkbön - Guds moder - jaga iväg Putin!” och var en protest mot att rysk-ortodoxa kyrkan gav sitt stöd till presidentkandidaten Vladimir Putin inför valet i mars. Några veckor senare greps Nadezjda Tolokonnikova, 22, Maria Aljochina, 24, och Jekaterina Samutsevitj, 30. Kvinnorna tillhör det feministiska punkrockkollektivet Pussy Riot som gjort sig kända för spektakulära protestaktioner. Efter en lång tid i häkte dömdes de i augusti 2012 till två års fängelse för huliganism. Jekaterina Samutsevitj frigavs under hösten medan Nadezjda Tolokonnikova och Maria Aljochina avtjänar sina straff i straffkolonier i Mordvinien respektive Perm. Amnesty betraktar Pussy Riot-medlemmarna som samvetsfångar.

John Walker Lindh

John Walker Lindh togs som 20-åring tillfånga i norra Afghanistan i november 2001

av Norra alliansen när de gick till offensiv mot talibanerna. Han hade som 16-åring konverterat till islam och rest till Jemen, Pakistan och i maj 2001 till Afghanistan. John Walker Lindh ställdes inför rätta i USA och hotades av tredubbla livstidsstraff. Efter att ha ingått ett avtal med åklagarmyndigheten reducerades åtalet till två punkter; vapenintehav och materiellt stöd till talibanerna och han dömdes i juli 2002 till 20 års fängelse. Under 20 år är han förbjuden att uttala sig om åtalspunkterna och uppgifterna om att han misshandlats eller torterats efter att han överlämnats till amerikanska styrkor. Amnesty har kritiserat rättsprocessen mot John Walker Lindh.

Den 11 januari 2013 beslöt domaren Jane Magnus-Stinson i Indianapolis att det inte finns några skäl att vägra John Walker Lindh rätten att delta i bön tillsammans med andra muslimska fångar.

TIA - This Is Africa

»Kap till Kairo – Anteckningar längs vägen«

Görrel Espelund och Andreas Karlsson
Juridisk Reportagebyrå

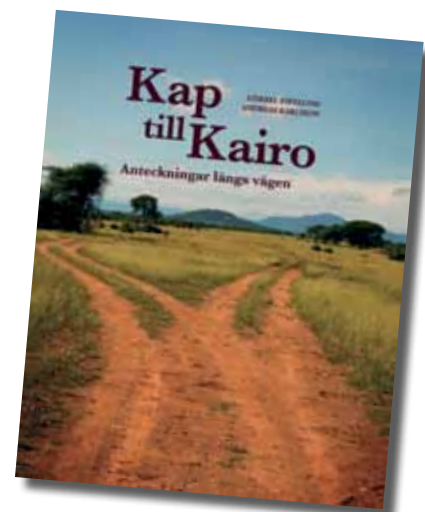
Denna bok tar med oss på en fantastisk resa från Kapstaden i Sydafrika till Kairo i Egypten – eller egentligen hela vägen till Nordkap i Norge, där resan och boken har sitt slut. Man skulle kunna säga att det är en resa åt "fel håll" eftersom flesta européer reser från norr till söder.

Görrel Espelund och Andreas Karlsson har ambitionen att bryta inlärda stereotyper om Afrika och den schablonmässiga bilden av kontinenten som en homogen samling länder och människor som alla är mer eller mindre lika. De vill alltså ge en mer nyanserad bild av Afrika. Som ett försök till detta tar boken inte upp fattigdom, hunger och brutala konflikter, sådant som vanligtvis lyfts fram om kontinenten. Dessut-

om djupdyker boken ned i vissa sammanhang, som till exempel situationen i Zimbabwe eller den växande medelklassen i Zambia.

Detta till trots blir det ändå mycket av Afrika som en helhet som speglas. Det må vara problematiken vid gränserna, den utbredda korruptionen, människor i ständig rörelse, behovet av bättre vägar och andra transportsätt, tidsbegreppet, kvinnor som står för familjeförsörjningen, överbefolkade städer och livsfarlig trafik. Det är egentligen först när resan når Etiopien som det känns som om skildrandet av Afrika som en helhet upphör.

Det boken dock berättar om, vilket inte ofta lyfts fram, är befolkningens gästfrihet och drömmar. För överallt under resans gång har människor öppnat sina hem för resenärerna och välkomnat dem med stor nyfikenhet. Möten med ungdomar visar på drömmar om en ljusare framtid, samma drömmar som ungdomar i alla världens hörn har. Det som skiljer är bara förutsättningar

och möjligheter att nå dem.

Eftersom jag själv bott i Afrika i några år så fnissade jag många gånger igenkännande över det sätt som illustrationerna i boken levandegör Afrika. Det gäller till exempel att man som europé inte kan uppleva Afrika på egna villkor, utan att mötet måste ske på Afrikas villkor. Jag fick även hålla tillbaka tårarna när jag kände hur längtan tillbaka grep tag i mig. För det är faktiskt så, som det står i boken, att när Afrika kryper in under skinnet, då är man fast.

Joanna Gough

Läst & Sett

E-post:
lastochsett@
amnesty.se

En mordgåta i Kongo

»Ett mord i Kongo«

Morten A. Strøksnes

Översättning: Emeli André

Leopard förlag 2012

Abedi Kasongo skjuts till döds i Kongo den 5 maj 2009. I en bil kör han två norrmän och två kongoleser genom djungeln. De stannar för en kisspaus. Plötsligt viner skotten i luften och chauffören blir dödad. Ingen av de andra skadas eller dör, ingen annan har setts på platsen. Norrmännen, Joshua French och Tjostolv Moland, tillfångatas och döms, förutom för mord, även för spionage och terrorism i en alltigenom bristfällig rättegång. Straffet blir döden.

En tid senare reser journalisten Morten A. Strøksnes till Kongo för att följa i norrmännens fotspår. Den suggestiva berättelsen i *Ett mord i Kongo* är skickligt dramaturgiskt uppbyggd. Strøksnes nystar upp ledtrådarna i vad som närapå framstår som en deckare snarare än ett pågående rättsfall men det intrikata pusslet av händelser och

påståenden är allt annat än entydigt. Strøksnes tvingas gradvis inse att det är alltför många motsägelser i de "fakta" han får fram för att en sanning ska kunna fastställas. Han är trots allt ingen privatdetektiv.

När jag slutligen stänger igen boken är det med en framväxande insikt större än den otillfredsställelse jag initialt känner över att inte få de svar jag så gärna vill ha: egentligen spelar det ingen roll huruvida French och Moland är skyldiga eller inte, eftersom deras utsikter att få en rättvis rättegång är obefintliga. Den rättsliga grundprincipen att man är oskyldig tills motsatsen kunnat bevisas, är skäl nog att släppa dem fria. Abedi Kasongo kommer dessvärre inte tillbaka till livet oavsett vem som är skyldig.

Historien om de två norrmännens färd genom mörkrets hjärta blir så en tragisk påminnelse om vad som kan hända när pulsådern i varje land, rättssystemet, ruttar inifrån och drar med sig inte bara enskilda drabbade, utan ett helt land, i sitt fall.

Hannah Laustiola

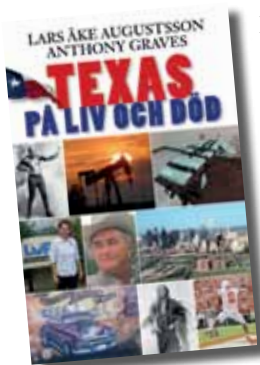
Dömnda till döden i USA

»Texas på liv och död«

Lars Åke Augustsson och Anthony Graves
Hjalmarsson & Högberg förlag

»Den ihåliga frihetsgudinnan«

Bo Lindblom, Eget förlag, (bo.tilas.se)

Lars Åke Augustsson har länge engagerat sig i arbetet mot dödsstraffet, framför allt i delstaten Texas. Han har också under många år följt den tidigare dödsdömde Anthony Graves fall och brevväxlat med Anthony, lärt känna hans familj och hälsat på honom

i fängelset. Nu har de skrivit en bok tillsammans, *Texas på liv och död*. Anthony Graves står framför allt för kapitlet som handlar om hans eget öde och resa från det att han oskyldigt döms till döden tills han slutligen släpptes ur fängelset efter 18 år bakom murarna.

Även Augustsson skriver om Anthony Graves och ger sitt perspektiv på dödsstraffsfrågan men framför allt har han skrivit en bok om Texas. Författaren berättar redan i första kapitlet om sina motstridiga intryck av staten och citerar John Steinbeck; "Texas is a state of mind, Texas is an obsession" (Texas är ett själstillstånd, Texas är en besatthet). Boken kan ses som ett försök att nyansera bilden av Texas för en svensk besökare men skulle också kunna användas som resehandbok. Augustsson lägger flera kapitel på Texas

historia, geografi och kultur. Här blandas högt och lågt, allt med ett personligt tilltal, läsaren får film- och lästips och författaren recenserar musiker och sångare från Texas. Möjligen kan man sakna en röd tråd i boken, det är nästan som två parallella berättelser, en om Anthony Graves och hans historia och en som handlar om staten Texas.

För den som är intresserad av USA:s politik och rättsväsende i allmänhet och delstaten Texas i synnerhet finns mycket att hämta i boken. För Amnesty medlemmen ger den också en faktsäckad bakgrund till ett uppmärksammat amerikanskt dödsstraffsfall med många intressanta detaljer.

Bo Lindbloms bok *Den ihåliga frihetsgudinnan* är även den en kombination av författarens tankar kring USA, dess politik, historia och rättsliga frågor och en bok om dödsstraffet. Speciellt fokus läggs på den dödsdömde tidigare boxningsmästaren Antony Fletcher. Fletcher sitter fortfarande på Death Row och kämpar för att bevisa sin oskuld. Flera andra dödsdömda fångar tas upp i boken och ett antal sidor ägnas åt journalisten Mumia Abu-Jamal som blivit ett uppmärksammat fall både i USA och omvärlden. Lindbloms bok skulle absolut tjäna på mer redigering och han medger själv i slutet på boken att en av hans testläsare efterlyst stringens. Kapitelindelningen känns oklar men innehållsförteckningen kan ge läsaren en bättre bild av de olika ämnen författaren behandlar.

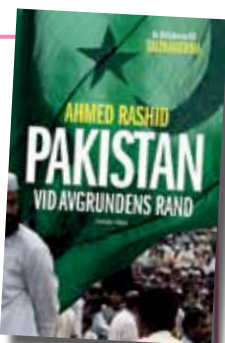
Maja Åberg

Ett land i fritt fall

»Pakistan. Vid avgrundens rand«
Ahmed Rashid. Översättning: Emeli André, Leopard förlag

När detta skrivs den 16 februari berättar nyhetstelegrammen om hur minst 67 personer dödats och över 180 har skadats vid ett bombdåd mot en marknadsplats i Quetta, Baluchistans huvudstad i västra Pakistan. Offren var shiamuslimska hazarer och förövarna sunnimuslimska extremister. Den här typen av bestialiska dåd har plågat Pakistan de senaste åren. En av landets främsta journalister, Ahmed Rashid som blev världsberömd med sin bok *Talibanerna* år 2000, ger i sin senaste bok den bakgrund som är

nödvändig för att förstå det som händer i Pakistan och Afghanistan nu när de internationella styrkorna nästa år ska lämna Afghanistan. Det finns inte mycket optimism att hämta i Rashids analys av korrupta politiker, makthungliga generaler, fiendebilder av omvärlden, den mäktiga underrättelsetjänsten ISI:s dubbelspel och USA:s misslyckade politik i regionen. Det är detaljerat, ibland på gränsen till snarigt, men oerhört intressant och väsentlig läsning.

Ulf B Andersson

I korthet:

RADIO: »Världshistorien«

Sveriges radio P1

Under hela detta år gör Sveriges Radio en daglig satsning på att lyfta fram civilkuraget hos dem som vågat stå upp för mänskliga rättigheter. Raoul Wallenbergkalendern, utgiven av Forum för Levande historia (se Amnesty Press nummer 5/2012), gav Augustin Erba och Stina Oscarson idén att låta Sveriges alla läns-teatrar bli en enda stor ensemble.

Resultatet har blivit fem minuters kreativ MR-utbildning varje dag, totalt 35 timmar under hela året om kvinnor och män – från Joan Baez (17 juli) till Peter Benenson (31 juli) och Magnus Hirschfeld (14 maj) – som vägrat att låta sig tystas.

Sänds vardagar klockan 13.30 i P1, 10.45 på lördagar och 13.25 på söndagar och finns också på nätet.

UBA

FILM: »Lore«

Regi: Cate

Shortland

Skådespelare:

Saskia Rosendahl, Nele

Trebs, André

Frid, Kai-Peter Malina

Land: Australien/Tyskland/

Storbritannien, 2012

På radio talar amiral Karl Dönitz, führern Adolf Hitler är död, de allierade tågar in i ett Tyskland och 15-åriga Lores föräldrar, bägge övertygade nazister, inser att de kommer att hamna i fångenskap.

Lore blir ansvarig för fyra syskon som våren 1945 till fots börjar vandra från Schwarzwald för att hitta sin mormor vid Nordsjökusten. De passerar en landsbygd härjad av krig och städer i ruiner under en tid när ett människoliv inte står högt i kurs och kampen för att hitta något att äta är en daglig uppgift.

Cate Shortland skildrar övertygande hur nazismens propaganda håller tyskar i alla generationer i ett fast grepp medan krigets segrare ska försöka få de besegrade att förstå vidden av Förintelsen. Under sin vandring träffar de mystiske Thomas (Kai-Peter Malina) som påstår sig ha överlevt Buchenwald.

Lore är en gripande och kuslig film om uppvaknandet från en lögn och Saskia Rosendahl i huvudrollen är mycket övertygande. Filmen ger också en förståelse för hur ett helt folk kan indoktrineras och berättar om krigsslutet i ett perspektiv vi sällan ser.

UBA

Koloniala sexturister

»Paradis: Kärlek«

Regi: Ulrich Seidl

Skådespelare: Margarethe Tiesel,

Peter Kazungu, Inge Maux

Land: Österrike, Tyskland,

Frankrike, 2012

Att gå och se österrikaren Ulrich Seidls senaste film är att utsätta sig för två timmars obehag. Det handlar om könsförtryck, om en kolonial syn på den svarte

mannen och en skoningslös kritik av massturismen. *Paradis: Kärlek* är en film där Seidl vågar låta scenerna bli långa medan känslan av sekundärskam växer hos åskådaren.

Det tabubelagda ämnet kvinnliga sexköpare har tidigare skildrats övertygande av Laurent Cantet i *Mot Söderm* (2006) där Charlotte Rampling, Karen Young och Menothly Cesar medverkade i en skildring av det sena 1970-talets Haiti, en skoningslös diktatur under Jean-Claude "Baby Doc" Duvalier, som lockade medelåders kvinnliga sexköpare från Nordamerika och Europa. Denna gång är det Kenyas svarta män som utgör lockelsen för de västerländska kvinnorna.

Margarethe Tiesel gör en fullständigt fenomenal rollgestaltning av Teresa som tillsammans med sina väninnor, alla i 50-årsåldern, har tröttnat på män hemma i Österrike. De är kåta och vill ha enkelt sex med läckra afrikanska män som är betydligt yngre än de själva. Teresa har också någon diffus dröm om att hitta kärleken.

Paradis: Kärlek skildrar också med skarp tydlighet turistindustrins effekter

på ett samhälle. Seidl väljer att aldrig göra det afrikanska samhället farligt eller skrämmande, vilket är befriande. Ingen av de vita kvinnorna blir överfallna, bestulna eller våldtagna när de lämnar sitt turistghetto och ger sig ut i verkligheten. Det otäcka är i stället hur de bleka nordborna ligger i solstolar på en strand där ett rep skiljer dem från lokalbefolkningen som hålls borta med hjälp av uniformerade vakter. När någon av solturisterna går över repet omringas de av personer som vill sälja allt från värdelösa halsband till sin kropp, fast det inte uttrycks exakt så.

Repet mellan de två kulturerna på den vackra stranden blir en symbolik för orättvisorna i världen där Europa bygger murar mot både människor och produkter från Afrika. "Sugar mamas" från det rika Europa som betalar för att få tillgång till kenyanska unga mäns kroppar är en av de företeelser som bidrar till att upprätthålla kolonialismen långt efter att Europa formellt lämnat sina kolonier. Och scenen när en manlig strippa hyrs in för att förnedras på Teresas 50-årsdag är ett mästerverk.

Ulf B Andersson

Briljant film om Hannah Arendt

»Hannah Arendt«

Regi: Margarethe von Trotta

Skådespelare: Barbara Sukowa,

Axel Milberg, Janet McTeer

Land: Tyskland, 2012

80 år har gått sedan Adolf Hitler med stöd av det tysknationella folkpartiet den 30 januari 1933 utnämndes till rikskansler. Då inleddes den förödande epok i europeisk historia som blev en katastrof för Europas judar. Hannah Arendt hade som så många andra judiska och vänsterintellektuella tvingats i exil 1933. I Paris mötte Arendt 1937 Henrich Blücher (Axel Milberg) och via Spanien och Portugal tog sig paret 1940 till USA där de gjorde akademisk karriär. Hannah Arendts *On the Origins of Totalitarianism* (1951, dock ännu ej översatt till svenska), där hon bland annat analyserar nazismen och stalinismen och *Människans villkor* (1958) blev viktiga böcker i dåtidens debatt.

När nyheten 1960 kom om att Adolf Eichmann hade kidnappats i Argentina av israeliska underrättelsetjänsten Mossad var det en världssensation. Eichmann, som från 1942 hade organiserat transporter till förintelselägren, hade med Vatikanens hjälp efter kriget lyckats fly från Europa. Hannah Arendt lyckas övertala William Shawn (Nicolas Woodson), legendarisk redaktör på The New Yorker 1951–1987, att skicka henne till Israel för att bevaka rättegången mot Eichmann. Här blandar von Trotta på ett genialiskt sätt svartvita dokumentära filmavsnitt där den verkliga Eichmann talar till filmpu-

bliken med spelscener där kedjerökaren Arendt föredrar att sitta i pressrummet och följa förhandlingarna via TV-monitorer.

En alltmer otålig redaktör Shawn kan till sist få ett manus på 300 maskinskrivna A4-sidor. Han bestämmer sig för att det får bli en artikelserie i fem delar som 1963 ges ut som boken *Den banala ondskan*. Arendts bevakning av Eichmann-rättegången slår ned som en bomb bland intellektuella i USA, fördöms i Israel och får gamla vänner till henne att säga upp bekantskapen. Och dåtidens motsvarighet till näthat, brev med tillmälen och ilska utbrott, kommer i mängder med posten till Hannah Arendts hem.

Margarethe von Trotta har än en gång visat att hon är en av Tysklands främsta regissörer och Barbara Sukowa briljerar i huvudrollen som Hannah Arendt.

Ulf B Andersson

**MED ETT KNAPPTRYCK
KAN DU GÖRA SKILLNAD.
BLI SMS-
AKTIVIST!**

Du får ett sms varannan vecka som berättar om en aktuell aktion som du kan svara på. Ditt namn läggs då till ett färdigskrivet vädjande som skickas vidare till berörda makthavare. Avsluta din prenumeration genom att skicka AKTIVIST STOPP till 72 980. Varje sms kostar 5 kronor att ta emot.

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

**Teologiska högskolan
Stockholm**

**Mänskliga
rättigheter**

För dig som vill studera Mänskliga rättigheter

- Masterprogram
- Kandidatprogram
- Fristående kurser
- Nätkurser
- Uppdragsutbildning

Kunskap och utbyte av erfarenheter är en förutsättning för att värna om mänskliga rättigheter. Teologiska högskolan Stockholm erbjuder båda. THS har varit föregångare och ligger alltid i framkant vad gäller utbildning och forskning inom mänskliga rättigheter.

**Sista ansökningsdag
15 april**

Öppet hus 15 mars

THS • Akeshovsvägen 29 • 168 39 Bromma • Tel 08-564 357 00 • mr@ths.se

Rekordstor vinstpott – över 1,2 miljarder

Med en lott i PostkodLotteriet har du chans att vinna miljoner. I år är vinstpotten rekordstor – 1 281 000 000 kronor. Några som alltid vinner är Amnesty och övriga drygt 40 organisationer som vi stödjer.

NYHET! Garanterat 2 miljonvinster i veckan

Varje dag året om har du en ny vinstchans. Veckans högsta vinster lottar vi ut till helgen – en miljon på fredagen och ytterligare en miljon på lördagen.

GrannYra och extradragningar

Tre gånger per år har du chans att dela på många miljoner med dina lottköpande grannar i GrannYran. I år beräknar vi att varje gång lotta ut minst 60 miljoner. Dessutom får du delta i flera extradragningar under året med många miljoner i vinstpotten.

En lott för en bättre värld

När du är med i PostkodLotteriet bidrar du till en bättre värld genom det arbete som våra förmånstagare utför här hemma och i världen. Hittills har de fått dela på 2,8 miljarder kronor! Det är tack vare vår lottförsäljning och våra nya spel Bingo och skraplotter på nätet som vi har möjlighet att dela ut alla dessa miljarder till både förmånstagare, lottköpare och bingospelare.

**Ta chansen att både ge och vinna
– gå med i PostkodLotteriet idag!**

postkodlotteriet.se – tel 099-110 40

IDAG HAR AMNESTY GODA NYHETER. VÅRT NYA SKOLMATERIAL ÄR FÄRDIGT.

Materialet heter **Ett fönster mot världen** och handlar om yttrandefrihet, flyktingar, tortyr och fattigom. Det består av en film, fyra teman och 37 övningar. Allt är anpassat efter gymnasieskolans behov och kan enkelt användas i flera kurser.

Mänskliga rättigheter gäller alla, alltid. Det vill både skolan och Amnesty lära eleverna. Ladda ner materialet kostnadsfritt från vår nya skolsida:

www.amnesty.se/skola

AMNESTY
INTERNATIONAL

VILL DU BLI VÅR NYA GENERALSEKRETERARE?

Svenska Amnestys
generalsekreterare
Lise Bergh går i pen-
sion vid årsskiftet.

Därför söker vi nu
hennes efterträdare.

Vi letar efter en
erfaren ledare som
har ett stort **engagemang** för och **kunskaper om mänskliga rättigheter**, samt som **delar Amnestys värderingar** och vision. Personen vi söker är **kommunikativ, visionär och strategisk**, samt kan **samarbeta väl** med personer inom och utom organisationen.

I denna rekrytering samarbetar vi med Alumni AB. Mer information om tjänsten och hur du söker finns på www.alumniglobal.com/amnesty

Senaste ansökningsdag är 10 mars.

VARMT VÄLKOMMEN MED DIN ANSÖKAN!

Swedbank
Robur

Tack för att du sparar med hjärtat

Ett varmt tack till dig som sparar i Swedbank Robur Humanfond! Varje år bidrar du med två procent av din fondförmögenhet till Amnesty Internationals viktiga arbete. För 2012 blev gåvan 4,9 miljoner kronor.

I Humanfond investerar vi i svenska företag som tar ansvar för vår omvärld. Mer information om ideellt fondsparande hittar du på swedbank.se/amnesty

Swedbank Robur i stolt samarbete med Amnesty International

Historisk avkastning är ingen garanti för framtida avkastning. På grund av fondens sammansättning och de förvaltningsmetoder som används, så kan pengar som placeras i fonden både minska och öka kraftigt i värde och det är inte säkert att du får tillbaka hela det insatta kapitalet. Faktablad, informationsbroschyrer och fondbestämmelser för Swedbank Roburs fonder finns att hämta hos din återförsäljare eller på swedbankrobur.se

Hej!

Nu är det äntligen dags igen! Hundratals Amnestymedlemmar från hela landet kommer den 3-5 maj samlas för att bestämma rörelsens väg framåt. I år ses vi på Quality Hotel Selma Lagerlöf i sagolika Sunne, där vi precis som alla år utlovar tre späckade dagar, ja ett riktigt smörgåsbord för den människorättsintresserade.

I år ska vi testa en ny beredningsform: påverkanstorg. Det är en metod för att engagera fler i de beslut som tas under ett årsmöte. Några av er har säkert hört talas om metoden, kanske till och med provat den. Den har använts av andra organisationer som vittnar om att samhörighets-känslan och engagemanget har ökat, årsmötet har upplevts roligare och livligare samt att förankringen har breddats.

Allt du behöver veta för hjälpa till att göra detta vårt mest lyckade årsmöte hittills står i kallelsen som du hittar på amnesty.se/arsmotet. Du som anmäler dig kommer också att få hem en tjock lunta årsmöteshandlingar, och där finner du medlemmarnas motioner och våra och valberedningens förslag. Läs dem extra noga så att du är redo att delta i de livfulla debatter som kommer att uppstå.

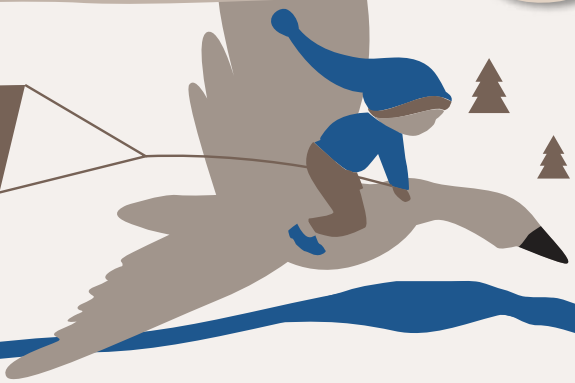
För det är nämligen där årsmötets själ ligger, bakom alla spännande diskussioner i toalettkön, bortom de välfyllda matborden och kaffebrickorna och bortanför alla intressanta gäster: **i er möjlighet att påverka vårt arbete.**

Så följ med till Sunne, anmäl dig senast 1 april och glöm inte: **Årsmötet är ditt!**

*Sofia Halth
Ordförande*

VÄLKOMMEN TILL SUNNE!

www.amnesty.se/arsmotet - kallelse och anmälan. [www.twitter.com/amnestyarsmote](https://twitter.com/amnestyarsmote) - använd #arsmote2013 i dina tweets. www.facebook.com/amnestysverige Missa inte att delar av årsmötet livesänds på amnesty.se/arsmotet

Följ oss på
Facebook och
Twitter!

VÅRA KURSER I MARS OCH APRIL

VÅRA KURSER I MARS OCH APRIL

A som i Amnesty (kl 10-17)
Stockholm 9/3, 27/4
Göteborg 9/3, 27/4
Malmö 2/3, 27/4

Vadå diskriminering?
Så funkar det! (kl 10-18)
Stockholm 23/3

Asylrättens ABC (kl 10-18)
Göteborg 13/4

**Fattigdom och mänskliga
rättigheter** (kl 10-18)
Stockholm 13/4
Malmö 23/3

Kimors rättigheter (kl 10-18)
Stockholm 16/3
Göteborg 2/3
Malmö 20/4

Dödsstraff (kl 17-21)
Stockholm 13/3
Göteborg 21/3
Malmö 11/4

**Globalisering, företag och
mänskliga rättigheter** (kl 17-21)
Stockholm 17/4
Malmö 14/3

Medlemspris heldag: 450 kr
Medlemspris A som i Amnesty: 300 kr
Medlemspris kallskurs: 350 kr

AMNESTYAKADEMIN

www.amnesty.se/amnestyakademien

MOT EN VÄRMLÄNSK VÅR

”Don’t cry, there’ll be another spring” sjöng Monica Zetterlund en gång. När man stretar med matkassar i slasket, hänger blöta strumpor över elementet och sitter fast på infrusna tåg är det svårt att bli övertygad om det. Men snart sitter du där med solen i ansiktet, en kaffe

i handen och kalendern säger att det plötsligt är den första helgen i maj. Och då hoppas jag att vi sitter på samma ställe: I Värmland!

Den svenska sektionens årsmöte kommer i år nämligen att arrangeras i Sunne, den 3–5 maj, och vi hoppas att alla medlemmar tar chansen att vara med och påverka vilka beslut som fattas inom Amnesty. Mycket av styrelsens fokus kommer inför årets årsmöte att ligga på internationella frågor. I augusti är det dags för det internationella rådsrådet i Berlin och styrelsen har genom årets delegation skickat in en resolution till mötet. Temat för resolutionen är Amnesty Internationals kärnvärden om internationell solidaritet, opartiskhet och oberoende; hur värnar vi dem i en organisation som för närvarande står under snabb förändring? Dessa ämnen kommer att tas upp till diskussion på det svenska årsmötet; dels genom ett förslag från styrelsen och dels i seminarieform – vi hoppas att de ska engagera många av er.

På årsmötet kommer vi också att diskutera de pågående internationella förändringsprocesserna i sig samt ta ställning till begränsade mandatperioder för förtroendevalda inom den svenska sektionen.

Alla medlemmar i den svenska sektionen har möjlighet att skicka in motioner till årsmötet, enskilt eller i grupp, och i år kommer vi att använda ett så kallat påverkanstorg som beredningsform. Vi kommer gemensamt att ha möjlighet att styra tiden kring motionerna bättre än tidigare år. Tanken är att ta fram ett system där årsmötesdeltagarna ska få markera huruvida de ställer sig bakom en motion och hur mycket diskussionsutrymme frågan bör få i plenum. På det sättet hoppas vi att dagarna i Sunne kan utnyttjas klokare och mer demokratiskt, och på ett sätt som blir relevant för det stora flertalet.

Vi i sektionsstyrelsen vill särskilt uppmana dig som aldrig tidigare har varit på ett årsmöte att ta steget och anmäla dig. Det krävs inga särskilda förkunskaper eller kontakter, utan alla medlemmar är välkomna – och behövs. Och du, jag vågar nästan lova att solen kommer att skina också.

KRISTINA LINDQUIST

SEKTIONSSTYRELSEN

Rottneros park i Sunne. Foto: Sunne turistbyrå

HÄNG MED VIA NÄTET

Den som är intresserad av vad som händer på årsmötet, men inte har möjlighet att åka dit, kommer att kunna följa delar av helgen via Amnestys hemsida.

PÅ JAKT EFTER NY CHEF

Processen med att rekrytera en ny generalsekreterare för sektionen efter Lise Bergh pågår intensivt. I skrivande stund ligger annonser i bland annat de stora dagstidningarna.

ABORT PÅ INTERNATIONELLA RÅDSMÖTET

Som ett sätt att lyfta abortfrågan internationellt hoppas svenska sektionens delegation kunna arrangera en ”MR-panel” under rådsrådet, med fokus på sexuella och reproduktiva rättigheter.

STYRELSENS
HÖRNA

NYHETER
I KORTHET

Kuba: Journalist häktad i ett halvår

Den 16 september 2012 greps Calixto Ramón Martínez Arias på Havannas internationella flygplats. Han är journalist, verksam vid Hablemos Press, en icke-officiell nyhetsagentur. Calixto Ramón Martínez Arias undersökte uppgifterna om att medicin som skickats till Kuba från världshälsoorganisationen WHO för att bekämpa en koleraepidemi ligger kvar på flygplatsen istället för att distribueras. Sedan 10 november sitter han häktad i Combinado del Este-fängelset i utkanten av Havanna. Han uppges ha genomfört en 33 dagar lång hungerstrejk i protest mot att han tvingas bära fängelseuniform. Amnesty misstänker att Calixto Ramón Martínez Arias hålls fängslad av politiska skäl och betraktar honom som samvetsfånge då han fredligt utövat sin yttrandefrihet.

Skriv till
Head of State and Government
Raúl Castro Ruz
Presidente de la República de Cuba
La Habana, Kuba
E-post: cuba@un.int
(c/o Cuban Mission to UN)

Su Excelencia:

Mediante la presente quisiera expresar mi preocupación por el periodista Calixto Ramón Martínez Arias. El fue detenido el 16 de septiembre de 2012, al parecer en relación con su trabajo. Había estado investigando las denuncias de que los medicamentos proporcionados por la Organización Mundial de la Salud para combatir la epidemia de cólera se guardaban en el aeropuerto en vez de ser distribuidas.

Ni el Señor Martínez Arias ni su abogado han sido informados de ningún cargo formal en su contra.

Le ruego a Su Excelencia a poner en libertad de forma inmediata e incondicional a Calixto Ramón Martínez Arias, ya que se trata de un preso de conciencia detenido exclusivamente por ejercer de forma pacífica su derecho a la libertad de expresión.

Las autoridades cubanas deben eliminar las restricciones ilegales impuestas a la libertad de expresión, asociación y reunión en Cuba.

Respetuosamente,

Datum: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 21 mars.

Kina: Samvetsfånge riskerar åtal

Den 3 februari meddelade åklagarämbetet i staden Shaoyang att de överväger ett åtal mot den kinesiske samvetsfånge Zhu Chengzhi och att beslut kommer i mitten av mars. Zhu Chengzhi placerades under en form av husarrest den 4 januari och fördes till okänd ort vilket medförde oro för att han var utsatt för ett påtvingat försvinnande. Sedan den 1 februari är han dock tillbaka i sitt hem men får inte lämna sitt hem eller kommunicera med någon utanför hemmet.

Zhu Chengzhi greps den 8 juni 2012 sedan han vid upprepade tillfällen krävt att få veta sanningen om hur Li Wangyang dog den 6 juni. Li Wangyang tillhörde Arbetarnas autonoma federation och satt fängslad i 20 år efter att demokratiörelsen hade krossats den 4 juni 1989. Efter ett år i frihet hittades han hängd på ett sjukhus, vilket påstods ha varit självmord. Li Wangyangs död ledde till protester och dissidenter tvivlar på att han tog sitt eget liv. Zhu Chengzhi hotas nu av åtal för statsfientlig subversion.

Skriv till
Director of the Public Security
Bureau of Shaoyang
Li Xiaokui Juzhang
Public Security Bureau of Shaoyang
8 Hongqilu Qingyunjie, Shaoyang City,
Hunan Province, 422000
Folkrepubliken Kina
Fax: +86 739 6837990
E-post: youtajiang@163.com

Dear Director,

May I use this opportunity to express my concerns upon learning that prisoner of conscience Zhu Chengzhi is to continue his term of "residential surveillance"; this after being moved from an unknown location to his own home on 1 February.

I am also concerned that he is still at risk of being prosecuted for "inciting subversion of state power" as a result of his human rights activities.

I hereby call for him to be released immediately and unconditionally from residential surveillance. Furthermore, I urge you to ensure that Zhu Chengzhi has full access to his lawyers, and that upon release, he and his family members are free from any further harassment, and able to exercise their rights to liberty of movement and freedom of expression.

Respectfully yours,

Datum: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 21 mars.

Angola: Tusentals familjer tvångsvräkta

Omkring klockan 5 på morgonen den 1 februari inledde militären, polisen och privata säkerhetsföretag tvångsvräkningar och förstörelse av bostäder i stadsdelen Maiombe i Angolas huvudstad Luanda medan helikoptrar cirklade i luften. Tusentals familjer drabbades och det verkar inte som om de hade fått någon förvarning om att tvångsvräkningarna skulle genomföras. I samband med förstörelsen av bostäderna misshandlades vissa invånare och minst sex personer, däribland två kvinnor, greps när de gjorde motstånd.

Invånarna i Maiombe har nu flyttats till Kaope-Funda där de saknar tak över huvudet, dricksvatten och sanitära anläggningar. Hundratal familjer som stannat kvar i ruinerna av sina hem riskerar att bli tvångsvräkta. Enligt internationell rätt får bara tvångsvräkningar genomföras efter konsultation med de berörda och de ska då få tillgång till alternativt boende.

Skriv till
Fernando Fonseca
Ministro de Urbanismo e Construção
Ministério de Urbanismo e Construção
Avenida 4 de Fevereiro
Luanda, Angola
E-post: geral@minua.gov.ao

Your Excellency,

Allow me to express my deep concern at reports that, since 1 February, thousands of families have been forcibly evicted from their homes in Maiombe neighbourhood by the authorities in the Cacuo municipality of Luanda. According to my information, the evicted families have been left destitute as they have not been provided with alternative accommodation.

Consequently, I ask You to ensure that these families are provided with adequate alternative accommodation and access to effective remedies where applicable.

I also call on You to halt all further forced evictions in Maiombe.

In closing, I urge that a moratorium on all evictions be adopted until all necessary safeguards are put in place, and that any future evictions are carried out in accordance with international and regional human rights standards, including the development of a resettlement plan to provide adequate alternative housing to residents.

Respectfully yours,

Datum: Kontakta Amnesty Press om du tänker skriva efter 21 mars.

**Ovanstående vädjandebrev finns också på www.amnesty.se/ap
(OBS! Klicka på omslagsbilden på Amnesty Press 1/2013)**

Miljontals flickor och kvinnor får inte bestämma över sin egen kropp. Varje dag könsstympas till exempel tusentals unga flickor. Andra säljs för att uppfylla någon annans sexuella önskemål. De våldtas, utsätts för trafficking och tvingas in i prostitution. Brist på vård under förlossning och osäkra aborter leder till att hundratusentals dör varje år. Nu är det hög tid att flickor och kvinnors rättigheter respekteras – av regeringar, i samhället och av sina egna familjer. För mänskliga rättigheter gäller alla, alltid.

NU VET DU
AMNESTY.SE/NUVETDU

AMNESTY
INTERNATIONAL

PRESENTER TILL DIG SJÄLV

OCH ANDRA - FÖR MÄNSKLIGA

RÄTTIGHETER

BUTIKEN.AMNESTY.SE

AMNESTY
INTERNATIONAL

BESTÄLLNINGSKUPONG

- JA, JAG BESTÄLLER AMNESTYS ÅRSRAPPORT 2012!**

Rapporten kostar 200 kr.
Kostnad för porto tillkommer.

- JA, JAG BESTÄLLER SVENSKA SEKTIONENS
ÅRSREDOVISNING 2011**

Vi skickar den mot portokostnad.

- JA, JAG VILL PRENUMERERA PÅ AMNESTY PRESS!**

5 nr per år kostar 160 kr. Skicka mig ett
inbetalningskort.
Som medlem får du Amnesty Press
automatiskt.

FÖR- OCH EFTERNAMN:

ADRESS:

POSTNUMMER OCH ORT:

TELEFONNUMMER:

Beställ via e-post: distributionen@amnesty.se eller skicka in
kupongen i ett kuvert till Amnesty international, svarspost
110 610 800, box 4719, 116 92 Stockholm

AMNESTYS
ÅRSRAPPORT 2012

SVENSKA SEKTIONENS
ÅRSREDOVISNING
2011

I ett litet rum i Kairo

Jag frågar sköterskan på en familjeplaneringsklinik i södra Afrika om unga kvinnor kommer dit med frågor om var de kan få göra abort. Det händer ofta, svarar sköterskan men abort är förbjudet här i landet. Jag frågar vad hon brukar svara och hon berättar om en flicka som sökte hjälp.

– **Jag sade att det är olagligt** och att jag inte kunde hjälpa henne. Flickan grät och sade ”jag kan inte föda barn nu, jag är fattig, mannen har övergivit mig och mina föräldrar kommer att kasta ut mig om de får veta”.

Vad gjorde du, frågar jag sköterskan.

– Jag vände på ett litet kort som jag har på skrivbordet. Där kunde flickan se adressen till en Mary Stopes-klinik. De utför abort, trots att det är illegalt.

– Flickan gick sin väg, men återvände några timmar senare, helt förtvivlad. Det kostar ju pengar sade hon. Jag har inga pengar. Det enda av värde jag äger är min klocka som jag fått av min pappa som är död. Jag vill inte sälja den.

Sköterskan upprepade att hon inte kunde hjälpa flickan, som gick därifrån. Kanske för att sälja sin klocka, kanske för att sälja sin kropp, kanske för att skada sig själv. Kanske födde hon och lämnade bort barnet eller så hamnade hon på sjukhus efter att som så många andra kvinnor försökt göra abort på egen hand eller med hjälp av en klåpare som tjänar pengar på illegala aborter.

Kvinnor världen över drabbas av orimliga abortlagar. Varje dag dör omkring 800 kvinnor av skäl relaterade till graviditet. Många unga kvinnor skadas eller dör efter illegala och osäkra aborter, som är en av de tre viktigaste orsakerna till att mödradödlighet.

På FN:s konferens om befolkning och utveckling i Kairo 1994 handlade den hetaste debatten om abort. Till sist var det en liten, sluten grupp som i ett litet rum med för lite luft skulle formulera förslaget till beslut. Vi som väntade utanför fick dramatiska och hemliga rapporter om svimningsanfall, gråt och skrik.

Till sist kom de ut och hade lyckats. Nu återstod förankring av förslaget.

FN-konferensen i Kairo 1994 blev historisk.

FOTO: KATARINA LINDAHL

Det är snart 20 år sedan jag satt i en stor sal fylld med NGOs och regeringsrepresentanter från hela världen. Vi skulle enas om förslag till beslutsformulering i de mest kontroversiella frågorna och abort var en av dem.

Vid femtiden på morgonen sade ordföranden ungefär så här: ”nu har vi kommit långt i abortfrågan och vi klarar inte att också få med lesbiskas rättigheter, så det får vi lämna”. Efter debatt och handuppräkning blev det så.

Vissa länder var minst sagt ovilliga att tala om abort och om sexuella rättigheter men trots det blev ett viktigt resultat av konferensen det nya begreppet SRHR (sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter). Först ville dock en delegat från Vatikanen försäkra sig om att hans rätt att inte ha sex ingick i sexuella rättigheter och på den punkten kunde han lugnas.

Kairokonferensen väckte förhoppningar men trist nog är dokumentet därifrån fortfarande det bästa FN lyckats enas om på området SRHR. Nu gäller det att åtminstone ta tillbaka det man vann i Kairo och gå vidare.

Världens unga har rätt att förvänta sig stöd och kunskap för att skydda sig mot oönskad graviditet och sexuellt överförda sjukdomar och

att oavsett sexuell läggning kunna välja partner.

Det politiska klimatet för begreppet SRHR har hårdnat och frågor om sex, kön, jämställdhet och ungdom möter större motstånd, kanske för att det innehåller möjligheter välja sitt liv. Numera bäddas SRHR allt oftare in i övergripande mål, som till exempel säkerhet.

För länder som Sverige räcker det inte att hålla bra tal. SRHR är kontroversiellt men måste just därför ta plats i den globala politiken och i tuffa förhandlingarna i till exempel FN.

EU:s nye hälsokommissionär, Tonio Borg från Malta, är helt emot rätt till abort. Han har inte inflytande över enskilda EU-länders lagstiftning men kan påverka EU:s hälsobistånd, som självklart bör innehålla stöd till säkra aborter.

Hur ska det bli möjligt med Borg? Det är bedrägligt att Sverige inte röstade emot valet av honom. ■

Katarina Lindahl

Katarina Lindahl arbetade 1987-2007 på RFSU, bland annat som generalsekreterare. Hon ingick i den svenska regeringsdelegationen till FN:s konferens om befolkningsfrågor och utveckling i Kairo 1994.

FOTO: ELISABETH OHLSSON WALLIN